

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 17-18 • Perjantaina 29. huhtikuuta 2005

56. VUOSIKERTA

lironumerohinta 1 €

Karjalan Liiton puheenjohtajistoa pitkän kokouksen päättymisen jälkeen. Edessä kunniapuheenjohtaja Pertti Viinanen (vasemmalla), Liiton puheenjohtaja Markku Laukkanen ja pitkään varapuheenjohtajana toiminut, nyt eläkkeelle lähtenyt Sulo Maanonen sekä takana liittovaltuuston puheenjohtaja Matti Puhakka (vasemmalla), liittovaltuuston 1. varapuheenjohtaja Katri Komi ja Liiton 2. varapuheenjohtaja Esko Kurvinen. Risto Kuisma ja Marjo Matikainen-Kallström eivät olleet paikalla.

Markku Laukkanen jatkaa Karjalan Liiton puheenjohtajana

Karjala-kysymys puhutti kokousväkeä

Viime lauantaina 23.4. pidetyssä Karjalan Liiton liittokokouksessa Liiton puheenjohtajaksi valittiin uudelleen kansanedustaja Markku Laukkanen (kesk). 1. varapuheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja Risto Kuisma (sdp) ja 2. varapuheenjohtajaksi kansanedustaja Esko Kurvinen (kok). Molemmat varapuheenjohtajat valittiin ensimmäistä kertaa.

Ensimmäistä kertaa Karjalan Liiton 65-vuotisessa historiassa puheenjohtajasta äänestettiin. Markku Laukkasen vastaehdokkaana oli kauppatieteiden maisteri Antero Siljola. Pu-

heenjohtaja Laukkanen voitti äänestyksen luvuin 246–91.

Karjalan Liiton liittovaltuuston puheenjohtajana jatkaa johtaja Matti Puhakka (sdp). 1. varapuheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja Katri Komi (kesk) ja 2. varapuheenjohtajaksi kansanedustaja Marjo Matikainen-Kallström (kok), joka on tehtävässään uusi.

Kaksi edellistä kautta Liiton varapuheenjohtajana toiminut Sulo Maanonen jätti tehtävät sääntöjen 75 vuoden ikäpykälään vedoten. Sulo Maanonen on varapuheenjohtajana ja aktiivisena karjalaisuuden puo-

lestapuhujana kiertänyt karjalaisia tapahtumia väsymättä. Hänet kukitettiin runsaiden aplodien kera.

Karjala-ohjelma keskustelutti

Noin 500-henkistä kokousyleisöä puhutti uusittu Karjalan kysymys – Karjala-toimenpideohjelma. Ohjelmassa Karjalan Liitto julkaisee ohjelmallisen tavoitteensa ja määrittelynsä Karjalan kysymykseen. Karjalan kysymys määrittyy kulttuurisista lähtökohdista karjalaisuuden säilyttämiseksi ja kehittämiseksi osana suomalaista elämän-

muotoa. Karjalan kysymykseen sisältyy myös kannanotto Karjalan palautukseen, sen mahdollisuuksiin ja realiteetteihin.

Kokouksessa keskustelun jälkeen hyväksytty Liiton esitys perustuu Karjalan kysymyksen maltilliseen käsittelyyn ja eteenpäin viemiseen.

Ohjelmassa todetaan, että Karjalan Liitto toimii asiassa kansalaisjärjestölle kuuluvalla tavalla, missä ovat keskeisintä Karjalan kysymyksen selvittäminen ja tutkiminen, vaikuttaminen maamme poliittiseen johtoon ja yleiseen mielipiteeseen, asiaa koskevan ai-

Sivuillamme TÄNÄÄN
Kurjet Kurkijoella5
Kauhanojan marttakerho6-7
”Kurkijoen tytöt jyräsivät”7
Markku Laukkasen puhe8-9
Aili Nevanperä muistelee, osa 210
Rautaista latua Salpausselälle11
Tämä on Kurkijokelaisen kaksoisnumero. Seuraava lehti ilmestyy 13.5., minkä pyydämme huomioimaan lehteen ilmoitusta tai muuta materiaalia suunnitellessanne.
Toimitus on muuttanut osoitteeseen Koulukuja 7.

neiston valmistelu sekä oikean tiedon tuottaminen ja sen välittäminen kotimaahan ja ulkomaille. Liitto toimii Karjalan kysymyksessä maan ulkopoliittisen johdon kanssa ja sen kautta. Se valmistelee myös aiheeseen liittyvää aineistoa Euroopan unionin ja Euroopan neuvoston parlamenttien jäsenille.

Edellisen Karjala-ohjelmansa Karjalan Liitto julkaisi vuonna 1997. Sen jälkeen Suomen, Euroopan, EU:n ja Venäjän yhteiskunnallisessa ja poliittisessa ilmastossa on tapahtunut suuria muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti myös Karjalan kysymykseen ja sen ratkaisuperiaatteisiin. Tämän johdosta Liiton hallitus ryhtyi valmistelemaan liittokokouksen 2002 jälkeen uutta päivitettyä versiota Karjala-ohjelmakseen.

Säännöt ja jäsenmaksut uudistuivat

Liiton vuodelta 1999 oleviin sääntöihin tehtiin joitakin tarkistuksia, joista

keskeisin on Liiton jäsenmaksuja koskeva kohta. Liitto perii jäsenseuroilta ja liittoyhdistysten jäsenseuroilta niiden jäsenmäärän mukaisen vuotuisen jäsenmaksun. Kultakin henkilöltä jäsenmaksu peritään vain yhden jäsenseuran kautta. Jäsenseurat voivat maksaa halutessaan ylimääräisiä kannatusjäsenmaksuja.

Ensi vuonna voimaan tuleva jäsenmaksu on viisi euroa/henkilö. Jäsenmaksu-uudistuksella pyritään aiempaa yhdenmukaisempaan jäsenmaksukäytäntöön.

Pro Carelia – ansiomerkki arkkikiispa Leolle

Karjalan Liiton Pro Carelia –ansiomerkki myönnettiin KP Arkkikiispa Leolle. Pro Carelia –ansiomerkki on korkein huomio-osoitus karjalaisuuden hyväksi toimimisesta Liiton järjestöketän ulkopuolella.

Arkkikiispa Leo on toiminut Karjalan kielen seu-

JATKUU SIVULLA 6

Hiitolalaiset Sirkka Liisa Nylander ja Mauri Lankinen olivat niiden joukossa, jotka saivat vastaanottaa tänä vuonna Karjalan Liiton kultaisen ansiomerkin.

29.4.2005

Mummona hyvä olla

Tulevaa äitienpäivää vietän 29. kerran äitinä ja toisen kerran mummona. Poikani tuli isäksi marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä eli Puolustusvoimain lippujuhlan päivänä kaksi vuotta sitten. Olenkin luvanut liputtaa tuona päivänä tunnollisesti joka vuosi.

Keskiviikkokaamuyöllä 4.6. 2003 sain tekstiviestin, jossa kerrottiin, että minusta oli tullut terveen tyttölapsen mummo. Kyynelhän siinä poskelle vierähti, ja tuoreelle perheelle ja muille isovanhemmille piti heti onnittelevia lähettää. Perheeseemme oli syntynyt neljäs sukupolvi.

Sittemmin tuo mummon kulta sai erittäin kauniissa ristiäisissä nimekseen Eevi Kaisa Lemmikki. Hänestä on ollut suurta iloa kaikille, onhan hän ensimmäinen oman polvensa edustaja kummankin vanhemman suvussa. Iloisena ja kaikkeen sopeutuvana hän on tuonut voimia kaikille läheisilleen.

Ensimmäistä äitienpäivääni vietin poikani ristiäisten merkeissä, ja monta äitienpäivää kului sen jälkeen

onnittelukäynneillä hänen isoäitiensä luona. Monia itse tehtyjä äitienpäiväkortteja ja muistoja on matkan varrelta jäänyt. Useimmissa muistoissa on valko-vaikkoja ja auringonpaistetta.

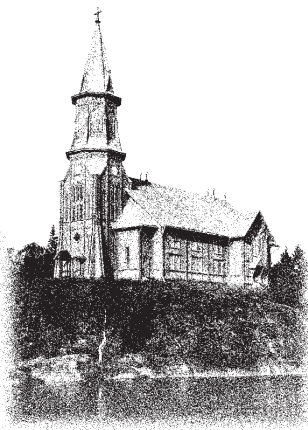
Keskiviikkona vedimme liput salkoihin sotaveteraanien kunniaksi. Koko ajan vähenevä joukko sotiemme sankareita saa muutamana päivänä vuodessa huomiomme; olemmehan kiitollisia heille itsenäisyystämme. Se, miten heitä arjessa huomioimme, alkaa olla entistä tärkeämpää. Harmaantuva ja vanheneva kaarti jaksaa entistä huonommin hoitaa arkiisiä askareitaan. Yhteiskunta tekee osuutensa, lapset oman sa. Silti meitä kaikkia tarvitaan, naapureita, ystäviä.

Sydämellisesti onnittelen kaikkia äitejä ja isoäitejä. Teille kaikille liputetaan toukokuun toisena sunnuntaina. Silloin aurinko paistaa lasten kirkkaista silmistä, vaikka sää olisikin pilvinen.

Raija Hjelm

Hartaus summuntaiksi 1.5.
5. summuntai pääsiäisestä
Rukoussunnuntai

Kuule, Isä taivaan

Ensimmäiset muistikuvani hautajaisista liittyvät erään kaukaisen sukulaisen saattomatkaan. En ymmärtänyt sanaakaan. Pyhäkoulussa oli puhuttu rukouksesta ja tietysti rukoiltukin, mutta nuo sanat kuulostivat valtavan juhlalliselta. Myöhemmin haudalla korviini tarttui joidenkin aikuisten kuiskailu: “En tiennytkään, että hän oli niin hurskas ja jumalinen ihminen..”

Rukous on maailman yleisin uskonnollinen toimi. Rukoilla voi yksin tai yhdessä, hiljaa tai ääneen. Rukous voi luonteeltaan olla anomista, pyytämistä, ylistämistä, kiittämistä. Se voi olla vapaata puhetta, tyylikkäästi muotoiltuja kirkkorukouksia tai hiljaista huokausta – sydämen puhetta Jumalalle. Raamatussa on paljon rukousta koskevaa aineistoa. Se sisältää todistuksia rukouksesta, rukouskehotuksia, esimerkkejä rukoilijoista ja rukousten kuulemisesta.

Jeesuksen aikana oli yleisesti vallalla käsitys, jonka mukaan saman rukouksen jatkuva toistaminen varmisti rukouksen kuulemisen. Jeesus puolestaan korosti luottamusta Jumalaan. Isä kuulee lapsiaan. Hän kuulee huokauksemmekin. Ei tarvita monia sanoja ja korulauseita, ei aitiopaikkoja kadunkulmissa eikä ihailevia katseita. Mekaaninen sanojen hokeminen ilman ajatusta, ilman sydäntä, on aivan turhaa. Emme rukoile ilmoittaaksemme Jumalalle jotain, vaan ollaksemme vuorovaikutuksessa Hänen kanssaan. Tekopyhyys ei pyhitä rukoilijaa. Ulkokullattu on teeskentelijä, naamion käyttäjä, matkija. Silmänpalvonta on sekoitus pahansuopaisuutta ja hurskasta ulkokuorta. Sellainen ihminen pettää sekä itseään että muita.

Oikeastaan vasta rippikoulussa ymmärsin, että toisen ihmisen puolesta rukoileminen on juuri tuota “jumalista” esirukousta. Kun itse asetumme rukouksessa Jumalan eteen, voimme viädä sinne myös läheisiämme, ystäviämme, työtovereitamme - ja vihamiehiamme tai hankalia ihmissuhteitamme. Jeesus antoi itse hyvän esimerkin rukoillessaan lukuisia kertoja monen puolesta. Jäähyväisrukouksessaan hän muisti myös tulevia sukupolvia.

Toisinaan voi elämäntilanne olla sellainen, että rukouksesta ei saa otetta. Ei saa sanotuksi ajatuksiaan, ei oikein itsekään tiedä mitä rukoilisi. Silloin on hyvä käyttää valmiita rukouksia: rukouskirjoja, virsikirjaa, Raamattua. Levoton mieli löytää rauhan ja ajatukset selkiytyvät. Psalmeja rukouksen avuksi suositellessaan Martti Luther huudahti: “Siinä saat nähdä suoraan kaikkien pyhien sydämeen!”

Pirkko Poisuo

Kirjoittaja on Helsingin Malmin seurakunnan kappalainen.

Kuolleita

Rakkaamme

**Martti
HÄKLI**

* 27.10.1919 Kurkijoki
† 4.4.2005 Kauniala

Syvästi kaivaten,
muistoasi siunaten
Elvi ja Mikko
sukulaiset ja ystävät

*Eilinen on tässä
päivässä läsnä
ja molemmat ovat
läsnä huomissa.*

Siunaus toimitettu läheisten
läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Meille läheinen

**Siiri
KOLKKA**

o.s. Pennanen

* 16.7.1910 Kurkijoki
† 15.3.2005 PHKS

Äitiä, Mummoa, Isomummoa
ja Anoppia Rakkaudella muistaen

**Teuvo ja Sirkka
Sari, Juho ja Eero
Jari, Tuija, Tuukka ja Oona
Mauri**

**Mira, Anu ja Teemu
Terttu ja Harri
Heli ja Iiris**

*Aina meistä huolta kannoit,
vaikeina hetkinä meille turvan annoit,
ellen ennen kyllin kiittänyt,
Sua kiitän Äiti nyt.*

**Elma-sisko Lajunen o.s. Suihko
ja muut sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu 9.4.2005 lähiomaisten läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakastettu äiti, isoäiti, isoäidinäiti

**Vieno Orvokki
HÄKLI**

o.s. Hirvonen

* 11.12.1920 Räisälässä
† 16.4.2005 kotona Mellilässä

*Kellot soivat hiljaa
yli keväsen kirkkomaan.
Me saatamme äidin rakkaan
isän vierelle nukkumaan.*

*He läksivät yhdessä matkaan
kotikunnailta Karjalan.
Yhdessä raueta saavat
saviseudun helmahan.*

**Lapset ja puoliset
Lastenlapset ja puoliset
Lastenlastenlapset**

*Jo Karjalan kunnailta lehtii puu
jo Karjalan koivikot tuuhettuu
käki kukkuu siellä...*

Petra, Sami, Ida, Linda, Janita ja Jyry

Äitimme siunataan Mellilän kirkossa la 7.5.2005 klo 12.00.
Muistotilaisuus vietetään Mellilän seurakuntakodissa. Siunaamisen jälkeen tervetuloa muistelemaan ja suremaan kanssamme.

NIMIPÄIVÄT

pe 29.4. Teijo

la 30.4. Mirja, Mira,
Mia

su 1.5. Vappu,
Valpuri,

Vapunpäivä

ma 2.5. Vuokko, Viivi

ti 3.5. Outi

ke 4.5. Roosa, Ruusu

to 5.5. Maini,
Helatorstai

pe 6.5. Ylermi

la 7.5. Helmi,
Kastehelmi

su 8.5. Heino,
Äitienpäivä

ma 9.5. Timo

ti 10.5. Aino, Aini, Aina

ke 11.5. Osmo

to 12.5. Lotta,
J.V. Snellmanin

päivä

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Koulukuja 7, 32200 Loimaa

Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14

puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu 60 centtiä/mm + alv 22 %

Muut sivut 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksoisnumeroita juhlapyhien aikoihin. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Tilinumero: LSÖP 523900-4897

Sivunvalmistus:

Etusivu Frontpage, Loimaa

Paino: Satakunnan

Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

Talkoot Kurkijoki-museolla

keskiviikkona 11.5.2005 klo 11 alkaen. Järjestetään yhdessä museon valokuvia ja paperiarkistoa talkoolaisten mielenkiinnon mukaan. Kurkijoki-tietämys ei ole välttämättöntä, vaan kaikki museotyöstä kiinnostuneet ovat tervetulleita! **Kahvitarjoilu.**

Ilmoittauduthan etukäteen p. 050-403 6050/Maria Kauppinen tai kurkijokimuseo@auria.net.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kenen ohjaama on vuonna 1955 valmistunut filmatisointi Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta?
2. Kuka oli Suomen ensimmäinen komunistiministeri vuosina 1944-48?
3. Kuka kirjoitti puoli vuosisataa sitten Pekka Lipposen ja Kalle Kustaa Korkin seikkailuista?
4. Kuka upotti englantilaisen matkustajalaiva Lusitanian vuonna 1915?
5. Kenen vaimo oli entinen nunna Katharina von Bora?
6. Mikä on dingo?
7. Kuka on ollut pisin suomalainen?
8. Mikä on maapallon asukasmäärä?
9. Kenen luoma hahmo Nestori Miikkulainen on?
10. Mikä on laulaja Hectorin oikea nimi?

Sanan Voimaa

- 29.4. Herra näytti, että hän on meidän pelastajamme, hän osoitti vanhurskautensa kansojen nähden. Ps. 98:2
- 30.4. Minun kansani saa asua rauhan niityillä, turvallisissa asuinpaikoissa, huolettomilla leposijoilla. Jes. 32:18
- 1.5. Tehän tunnette Herramme Jeesuksen Kristuksen armon: hän oli rikas mutta tuli köyhäksi teidän vuoksenne, jotta te rikastuisitte hänen köyhyydestään. 2 Kor. 8:9
- 2.5. Kun herään unesta, sinun läsnäolosi ravitsee minut. Ps. 17:15
- 3.5. Älä kadehdi, kun joku rikastuu, kun hän kartuttaa talonsa omaisuutta. Kuollessaan hän ei ota mukaansa mitään, hänen omaisuutensa ei seuraa häntä hautaan. Ps. 49:17-18
- 4.5. Jeesus sanoi: ”Taivasten valtakunta on kuin peltoon kätketty aarre. Kun mies löysi sen, hän peitti sen uudelleen maahan, ja sitten hän iloisaan myi kaiken minkä omisti ja osti sen pellon.” Matt. 13:44
- 5.5. Jeesus sanoo: ”Juuri sitä, mikä on kadonnut, Ihmisen Poika on tullut etsimään ja pelastamaan.” Luuk. 19:10
- 6.5. Herra avasi minulle tien ja päästi minut vapauteen. Ps. 18:20
- 7.5. Palatkaa minun luokse, niin minä palaan teidän luoksenne, sanoo Herra Sebaot. Sak. 1:3
- 8.5. Mikä maailmassa on hulluutta, sen Jumala valitsi saattaakseen viisaat häpeään. Mikä maailmassa on heikkoa, sen Jumala valitsi saattaakseen häpeään sen, mikä on voimakasta. 1 Kor. 1:27
- 9.5. Kuulkaa tänä päivänä, mitä Herra sanoo: Älkää paaduttako sydäntänne. Ps. 95:7-8
- 10.5. Herra, sinä olet uskolinen uskolliselle, vilpittöntä kohtaan sinä olet vilpiton. Ps. 18:26
- 11.5. Jumalan vaikutusta on se, mitä te Kristuksessa Jeesuksessa olette. Hänet Jumala on antanut meille viisaudeksi, vanhurskaudeksi, pyhitykseksi ja lunastukseksi. 1 Kor. 1:30
- 12.5. Kun poika vielä oli kaukana, isä näki hänet ja heltyi. Hän juoksi poikaa vastaan, sulki hänet syliinsä ja suuteli häntä. Poika sanoi hänelle: „Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinua vastaan. En ole enää sen arvoinen, että minua kutsutaan pojaksesi.“ Luuk. 15:20-21

Ken tietää?

Kurkijokelaisessa nro 15-16/15.4.2005 julkaistusta kuvasta tunnistettiin keskellä kuvaa istuva Matti Ojalainen. Hänen sylissään istuu tytär Maija. Kuva muisteltiin otetun evakkomatkalla Tuusulassa talvisodan aikaan. Olisiko jollakin lukijoista vielä muistoja toisista kuvan henkilöistä?

Kuva Kurkijokimuseon kokoelma. Kuvassa on Olli Lötjösen perhe Riihävaaarasta. Ainoastaan perheen pään nimi on tiedossa muistaisiko joku hänen vaimoan tai lapsiaan? Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Maria Kauppinen tai sähköpostilla kurkijokimuseo@auria.net.

Syntymäpäiviä

Pöytyän seurakunnan rovasti Risto Miettinenkin kävi onnittelemassa pitkän päivätyön tehnyttä Sylvi Virtasta.

Sylvi Virtanen 93 v.

Sylvi Virtanen täytti sunnuntaina 17.4. Pöytyällä Palvelutalo Riihikodissa 93 vuotta. Hän on ikäänsä nähden vielä pirteässä kunnossa. Hänellä on yhdeksän lasta, jotka kävivät perheineen Riihikokella tervehtimässä ja onnittelemassa päivänsankaria.

Kurkijokelainen
UUSI osoite:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh./fax (02) 762 2551

Hiitolan Pitäjäseuran järjestämä
Äitienpäiväjuhla
helatorstaina 5.5. klo 13 Seurakuntakeskuksessa, Itäpuisto 14, Pori. Kakkukahvien jälkeen luvassa keväistä ohjelmaa, estradilla mm. hiitolaista jälkipolvea. Kaikki ovat tervetulleita tähän koko perheen juhlaan.
Vapaa pääsy.

Kirje äidille

Rakas Äiti, muistathan vielä entiset lauantai-illat kotona siellä. Höyryävän saunan ja tuoksuvat vihdot, nurmikkotien, joka saunaan johti. Miten hyväillen koski se paljasta jalkaa. Tuoksui pientareen ruoho, tuomi, kuin valkoisiin verhottu morsian, käen kukunta helkkyi loputon.

Äiti virkahti, kylpy jo valmis ois, minä luulen sinne jo mennä vois. Tuoksuvat vihdot, lämmin sauna, niin tutusti pihisi saunan kiuas.

Kodin lauantai-iltaa en koskaan unohtaa ma vois. Sen aina mukanani seurata soisin.

Aini Katri Lepistö s. Laukkanen
Kukkapiennar-kokoelmasta

Muistettavaa

- Elisenvaaran marttakerho koontuu ma 2.5. klo 12 Ullalla. Yhteislähtö klo 11.45 Kalevalankadulta.
- Hiitolan Pitäjäseuran järjestämä ”Kevään kalkatukset” ti 10.5. klo 18 Porissa, Tuomarink. 2. Vietetään iltaa mukavan yhdessäolon merkeissä nauttien simaa ja munkkeja. Toivomuksena on, että kaikki saapuisivat päässään hauska hattu/päähine. Paras luomus palkitaan. Tervetuloa entiset ja uudet.
- Kurkijoen Marttayhdistys. Hyvinvointi-ilta ke 11.5. klo 18 Tuulensuon Palvelukeskuksessa. Mukaan kaikki omasta hyvästä olostaan kiinnostuneet.
- Matka Karjalaan 28.6.-1.7.2005. Reitti: Tampere-Toijala-Turenki-Riihimäki-Helsinki-L.:ranta-Niirala-Sortavala(yö)-Kurkijoki-Käkisalmi-Sakkola(yö)-Muolaa-Viipuri(yö). Sitovat ilm. 15.5. mennessä. Lisätietoja p. 040-519 5124 tai (09) 296 149/Kuosa.
- Hiitolan Pitäjäseura järj. kirkkopyhäretken Karviaan su 29.5. Lähtö Porin linja-autoasemalta klo 7.45. Messun jälkeen ohjelmallinen tilaisuus Karvian Karjalaisten vieraina. Ilmoittautuminen ja lisätietoja Raija p. (02) 633 4975 tai 040-538 7401. Tervetuloa.

Kevätretki Porkkalaan

Kurkijoki-Seura tekee kevätretkensä tänä vuonna Porkkalan ns. vuokra-alueelle lauantaina 21.5. Linja-auto, jonka Seura kustantaa, lähtee Loimaalta. Jos Tampereelta saadaan mukaan noin 10 lähtijää, käydään heidät hakemassa sieltä asti. Muuten auto ajaa Loimaalta Forssan kautta Helsingin Kiasman eteen, jossa auto on noin klo 9. Matkanvarrelta pääsee mukaan. Tarkempi aikataulu lehdessämme myöhemmin. Klo 9.45 saavutaan Kirkkonummelle, josta kyytiin nousee opas. Ohjelmaan sisältyy kierros Porkkalan vuokra-alueella, Upinniemessä käynti (portilla meitä ollaan vastassa klo 11), siellä merikappeliin tutustuminen. Kirkkonummella käymme mahdollisesti kirkossa ja tutustutaan Elias-Villa-museoon.

Lounas syödään Ravintola Majvikissa, ja päiväkahvit juodaan maatilapuodissa. Koko retken hinta sisäänpääsymaksuihin ja syömisineen riippumatta siitä, mistä autoon nousee, on ainoastaan 25 euroa, mikä kerätään linja-autossa. Kerrothan ilmoittautu-essasi mahdollisista ruoka-aineallergioistasi. Sitovat ilmoittautumiset viimeistään maanantaina 16.5. Riitta Sainiolle puh. 040-544 7582, Heljä Suverille puh. 040-567 3207 tai Kurkijokelaisen toimitukseen puh. (02) 762 2551, 050-521 3336 tai sähköpostitse osoitteella: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi.

Ravintola Majvik, Kirkkonummella.

Vaienneet temppelit ja hiljentyneet kirkkokummut

Lähde: Paavo Koposen Karjalan kirkkokummut

Viipuri kehittyi historiansa värikkäinä vuosisatoina kaupan, kulttuurin ja kirkkojen kaupungiksi. Siellä toimivat rinnakkain Suomen molemmat valtiolliset kirkkokunnat, luterilainen ja ortodoksinen, sekä niiden lisäksi roomalaiskatolinen kirkko ja monet muut uskonnolliset yhteisöt.

Viipurissa oli viisi luterilaista kirkkoa. Kaupunkiseurakunnan käytössä niistä oli neljä: vanha tuomiokirkko eli varuskuntakirkko, uusi tuomiokirkko, Mikaelin eli Talikkalan kirkko ja Pietari-Paavalin kirkko. Viides oli maaseurakunnan kirkko, josta on jo kerrottu aiemmin lehdessämme.

Ortodoksisella seurakunnalla oli Kristuksen kirkastuksen kirkko eli Preobrasenskin katedraali sekä profeetta Eliaan kirkko ja Roomalaiskatolisella seurakunnalla Pyhän Hyacinthuksen kirkko, joista niin ikään seuraavassa lehdessämme. Viipurin kaupunkilaisten hautausmaista vanhimmat olivat kaupungissa, osa oli kaupungin rajojen ulkopuolella.

Viipurin luterilainen seurakunt

Viipurin tiettävästi vanhin kivikirkko, Viipurin vanha tuomiokirkko, valmistui roomalaiskatolisena aikana 1440-luvulla ja vihittiin pyhän Marian ja pyhän Olavin kirkoksi. Sen katto oli korkea ja jyrkkä, seinien alaosa kiveä ja yläosa tiiltä. Kirkossa oli useita pyhimysalttareita ja aikanaan komea sisustus. Uskonpuhdistus muutti sen luterilaiseksi. Tuomiokirkkona se toimi vuosina 1554-78 ja 1618-1710. Kirkon lattian alle haudattiin useita arvohenkilöitä, kuten ilmeisesti linnanpäällikkö Eerik Akselinpoika Tott ja piispa Mikael Agricola.

Kun Kaakkois-Suomi vuonna 1710 joutui Venäjän valtaan, sodan pahoin vaurioittama tuomiokirkko sai ensin olla hevostallina, mutta kunnostettiin sittemmin ortodoksiseksi kirkoksi. Kun kaupunki sai vuonna 1788 uuden ortodoksisen kirkon, vanha tuomiokirkko alennettiin venäläisen varuskunnan viljavarakoksi, mikä muutti sen ulkoasunkin.

Vanha tuomiokirkko korjattiin ja vihittiin jälleen ortodoksiseksi kirkoksi vuonna 1913, mutta jo vuonna 1918 se vapaussodan Viipurin valtauksen juhlijumalanpalveluksessa palautettiin luterilaiseksi ja nimitettiin varuskuntakirkoksi. Talvisodassa se paloi 11. kerran. Sen mukana tuhoutui toistasataa sinne rintamalta tuotua sankarivainajaa. Seinät jäivät vielä pystyyn, mutta nyt (vuonna

Viipurin tuomiokirkko.

Viipuri

1999) niistä on jäljellä vain alaosa. Kirkon erillinen keltorini on säilynyt. Sen alaosa on keskiajalta, ylin osa 1700-luvulta.

Agricolan kirkosta Tuomiokirkko

Kun maa- ja kaupunkiseurakunnat erosivat, viimeksi mainitulle valmistui vuonna 1893 arkkitehti Eduard Dippelin suunnittelema uusgoottilainen tiilikirkko. Se oli malliltaan poikkilaivallinen pitkäkirkko, jonka länsipäässä oli korkea ja terävä kellotorni. Sen kolmelaivaisen kirkkosalin holvit olivat valkoiset ja seinät vaalean keltaiset. Koristeellisesti kehystetyn, Kristuksen alttarilta ottoa

esittävän alttaritaulun oli maalannut Pekka Halonen, saarnatuolin puuveistokset oli tehnyt Hannes Autere ja holvien koristemaalaukset Lauri Välke.

Kirkkoa kunnostettiin vuosina 1929-31, jolloin se sai myös 52-äänikertaiset urut. Viipurilaiset muistavat kirkon erityisen korkeataisoisen musiikkitoiminnan. Kirkossa oli tilaa 1 800 hengelle.

Kirkkoa kutsuttiin ensin uudeksi kirkoksi, mutta kunkin pääoven edustalle vuonna 1908 pystytettiin Emil Wikströmin veistämä Mikael Agricolan patsas, sitä alettiin kutsua Agricolan kirkoksi. Vihdoin vuonna 1925 siitä tuli Tuomiokirk-

ko, sillä silloin perustettiin uudelleen Viipurin hiippakunta.

Talvisodassa 3.2.1940 Tuomiokirkon kuoriin osui pommi, joka vaurioitti muun muassa alttaria. Venäläiset purkivat välirauhan aikana tornin, katon ja seinien yläosan. He veivät jonkin kirkon kolme kelloa, urut ja alttaritaulun. 1940-luvun lopulla he hävittivät kirkon lopullisesti.

Viipurilaiset pystyttivät vuonna 1919 Tuomiokirkon kupeelle Patterinmäen taisteluissa kaatuneille 27 sankarivainajalle Gunnar Finnen veistämän sankaripatsaan. Se kuvasi polvistunutta, oikean kätensä valaan kohottanutta nuorta so-

tilasta. Jatkosodan aikana kirkon viereen haudattiin liki 700 sankarivainajaa. Sankaripatsas lieene tuhotu samoihin aikoihin kirkon kanssa. Viipuri-Säätiö paljasti 16.6.1993 sankaripatsaan paikalla Juha Lankisen suunnitteleman muistopaiden, jossa on suomen-, ruotsin- ja venäjänkieliset tekstit.

Kun Koivistolle valmistui vuonna 1904 uusi kivi-kirkko, seurakunnan vanha vuonna 1763 rakennettu puinen kirkko myytiin. Sen osti 1900-luvun alussa perustettu Viipurin sisälähetysyhdistys ja siirrätti sen silloin Viipurin maaseurakuntaan kuuluneeseen Kangasrannan kylään. Kylä lähiympäristöineen liitettiin vuonna 1920 Viipurin kaupunkiin, ja 1925 kaupunkiseurakunta osti kirkon itselleen. Kirkko kunnostettiin viimeksi vuonna 1933, jolloin se sai nimen Mikaelin kirkko, vaikka se tunnettiinkin paremmin Talikkalan kirkkona.

Mikaelin kirkko rakennettiin Viipurissakin sisustusta myöten varsin tarkasti 1700-luvun alkuperäisen tyylin mukaisesti. Se oli itä-suomalainen ristikirkko, jonka ristivarret kapenivat ulospäin. Kuorin pääty oli veistetty särmikkääksi. Katto oli jyrkkä ja korkea, Talikkalassa se sai tiilipeitteen. Kunnostettuun kirkkoon maalasi rovastinna Ellen Hannula alttaritaulun, joka esitti Kristusta kolkutamassa sydämen ovelle. Taiteilija Lauri Välke koristi sisäseinät pastellisävyisin Raamattu-aiheisin maalauksin. Talvisota tuhosi Mikaelin kirkon Viipurin kaakkoisten kaupunginosien tulimeressä.

Pietari-Paavalin kirkko

Neljäs kaupungin luterilaisista kirkoista oli ruotsalaisen ja saksalaisen seurakunnan yhteinen kirkko, Pietari-Paavalin kirkko. Se valmistui vuonna 1799 arkkitehti J. Brockmann ja G. E. von Veldtenin suunnittelemana. Se on säilynyt meidän päiviimme asti.

Kirkko on 1700-luvun lopun usklassisen tyylin mukainen pitkäkirkko. Sen sisäänkäyntipäätä korostaa kupukattoinen pilasteroitu torni. Kirkkosalia kiertävät lehterit. Alttarisommitelman suunnitteli kenraali, myöhemmin Suomen kenraalikuvernööri Fabian Steinheil. Hän piirsi korkeiden korinttilaispilareiden väliin sijan ristiinnaulittua Kristusta esittävälle alttaritaululle, jonka yläpuolella on sädekimpun kehystämä Jumalan silmä ja enkelipatsaat.

Kirkko selvisi sodista melkein vaurioitta. Välirauhan aikana kirkonkellot ja

osa sisustusta oli viety pois tai tuhouttu. Jatkosodan ajan kirkko oli enimmäkseen sotilaskäytössä. Sotien jälkeen venäläiset tekivät kirkosta laivastotukikohdan kerhon ja elokuvateatterin. Vuonna 1990 perustettu, Inkerin rovastikunnan alainen Viipurin luterilainen seurakunta sai kirkon vuonna 1991. Suomen Kirkon Ulkomaanapu ja yksityiset suomalaiset ovat auttaneet kirkon kunnostamisessa seurakunnan suomalais-, venäläis- ja inkeriläissyntyisiä jäseniä.

Viipurin kaupungin alueella oli kaksi ahkerasti käytettyä luterilaista rukoushuonetta. Toinen niistä oli Monrepos'n kartanon omistaneen paroni Paul von Nicolayn omistamalla Hiekan maalla. Paroni rakennutti tornittoman rukoushuoneen omalla kustannuksellaan. Sitä kunnostettiin ja laajennettiin vuonna 1925. Se oli hyvin toimiva kappeli alttareineen ja urkuharmoneineen.

Toinen ja isompi rukoushuone oli Uuraan saaristoon kuuluvassa Ravansaaressa. Sitä hoitanut Ravansaaren Rukoushuoneyhdistys perustettiin vuonna 1906. Rukoushuone oli suurehko hirsirakennus, jonka harjalla oli tunnukseksi risti. Ikkunat olivat korkeat ja yläosastaan kulkimkaasti kapenevat. Salissa oli yksinkertainen alttari ja sen koristeena ensin risti, sitten taiteilija Väinö Kamppurin maalaama alttaritaulu.

Tulipalo turmeli rukoushuonetta vuonna 1931. Sen korjaustöistä jäi velkaa, joka maksettiin loppuun jatkosodan aikana, jolloin saarille ei päästetty siviiliasukkaita. Ravansaaren Rukoushuoneyhdistys on antanut rukoushuoneen korvausrahat Karjalatalon kappelin rakentamiseen.

Viipurin hautausmaat

Vainajien hautaaminen kirkon lattian alle kiellettiin vuonna 1772. Sen jälkeen Viipurissakin haudattiin kirkon vierustan kalmistoihin, mutta kun nekin täytyivät, perustettiin hautausmaita tuolloisen kaupunkialueen ulkopuolelle. Näiden hautojen rauha rikkoutui pahasti sekä talvi- että jatkosodan aikana, kun Viipurista taisteltiin verisesti ja vihollisen tykkikiti jauhoi kalmistot tunnistamattomiksi.

Sorvalin ja Ristimäen hautausmaat otettiin käyttöön vuonna 1798. Kummallekin alueelle tuli vuosien mittaan omat kalmistonsa luterilaiselle kaupunkij- ja maaseurakunnalle, ruotsalaissaksalaiselle, ortodoksiselle ja juutalaiselle seurakunnalle. Sorvalissa oli lisäksi köyhien ja Ristimäessä muslimien hautaus-

Kurjet Kurkijoella ja Kurkiniemessä

maa. Ristimäen aluetta laajennettiin vuonna 1868 ja toistamiseen vuonna 1911, nyt tien toiselle puolelle. Tätä hautausmaata sanottiin kaupunginosan mukaisesti myös Lepolaksi.

Sorvalin metsittyneessä kalmistossa on vielä muutamia suomalaisia hautakiviä. Osa sen ortodoksisesta alueesta on jäänyt tienoikaisun alle. Ristimäen yli ovat käyneet tuhoisat sodat. Sen harjulla on ainoana muistona Juhani Viisteen piirtämä Viiste-Vikstedt -suvun kaariporttimainen muistomerkki. Lepolan hautausmaan venäläiset ovat ottaneet käyttöönsä; vain ani harvoja suomalaisia hautoja voi enää tunnistaa. Profeetta Eliaan kirkon hautausmaa tuhoutui osaksi jo ennen sotia ratapihan laajennuksen takia, loput Viipurin valtakuksessa vuonna 1941.

Tammisuuolle perustettiin vuonna 1917 Tammiston hautausmaa, jota käytettiin yleisimmin viime sotia edeltävinä vuosina. Sinne haudattiin vuonna 1918 sekä valkoisia että punaisia, ja molemmille pystytettiin siellä myös muistomerkki. Myös talvisodassa kaatuneiden sankarihaudat ovat siellä. Tälläkään hautausmaa-alueella ei ole säilynyt hautamuistomerkkejä.

Jatkosodan sankarivainajia haudattiin tuomiokirkon vierelle. Nyt ne ovat jääneet kirkonkin rauniot peittävän puiston alle. Kadonneen sankaripatsaan jalustalle pystytettiin vuonna 1993 Juha Lankisen suunnittelema Viipuriin haudattujen vainajien muistomerkki, jossa on suomen-, ruotsin- ja venäjänkieliset tekstit.

Tuomiokirkon raunioista tuli hautapaikka 18.2.1940, kun kirkkoon tuodut ja arkuissaan kotiseurakuntien sa multiin matkaa odottaneet yli sata sankarivainajaa paloivat pommin sytyttämässä tulipalossa. Heidän muistokseen opetusministeriö pystytti 12.8.1996 kirkon edustalle kuvanveistäjä Heikki Häiväojan suunnitteleman muistomerkkin. Siihen kaiverrettiin suomeksi ja venäjäksi teksti ”Viipurin kenttähautausmaa. Sodassa 1939-1940 kaatuneen tässä lepäävän 108 suomalaisen sotilaan muistoksi, Suomen valtio”. Muistomerkki hajotettiin yöllä 26.-27.9.1996.

Puolentoista kilometrin päässä Viipurin linnasta pohjoiseen on Monrepos’n kartanon omistajasuvun yksityinen hautausmaa Ludwigsteinin saarella. Ensimmäisenä sinne haudattiin Ludwig von Nicolay vuonna 1822. Neuvostoaikana haudat tuoutuivat, pari hautakiveä on enää jäljellä.

Kurkijokelaisen sivuilla ei ole tullut vastaan kovin usein Kurki-nimisiä kurkijokelaisia perheitä. Selatesani keuruulaisen entisen naapurini Ulla Forssellin (Ullan äiti Kerttu Töyli o.s. Kylliäinen on syntynyt Elisenvaaran Sopelta) antamaa lehtinippua mieleeni tuli ajatus kirjoittaa isovanhemmistani ja heidän perheestään lyhyt kirjoitus tämän lehden sivuille.

Juho Kurki vuonna 1915.

Kirjoitan tätä juttuani Tampereella isäni Yrjö Kurjen syntymäpäivänä 25.4.2005. Isäni Yrjö syntyi Kurkijoen Lopotissa 90 vuotta sitten. Hän kuoli 13.6.1994 Keuruulla.

Juho Kurki, joka oli syntynyt 125 vuotta sitten 27.4.1880 Liperissä, meni vuonna 1900 Helsinkiin I lk:n liikkeeseen räätälin oppiin ja sieltä valmistuttuaan räätäliksi Kotkaan. Hän ta-

pasi siellä elimäkeläisen Aqvilina Johanssonin, ja heidät vihittiin siellä 2.4.1906.

Kurjet muuttivat vuonna 1906 Viipuriin, jossa heidän kotinsa oli Kolikkoinmäellä ja Tiiliruukissa. Juho ryhtyi Viipurissa Singerin ompelukoneasiamieheksi ja siinä tehtävässä hän toimi yhteensä 13 vuoden ajan. Aqvilina synnytti Viipurissa heille kaksi lasta, Ainon ja Allin.

Viipurista Kurjet muuttivat Kurkijoen Lopottiin, ja siellä heille syntyi vuonna 1912 Juho Kalervo (Kali). Vuonna 1915 he ostivat Kaupin kirjakaupan naapurista talon, jossa oli seitsemän huonetta. Siitä he maksoivat 5000 mk. Isäni Yrjö syntyi siis 25.4.1915, ja hänen kummeikseen pyydettiin naapurista Ida ja Johan Kauppi.

Viides lapsi Aura syntyi vuonna 1918. Lopotin talo myytiin Tuomas Rädylle, joka perusti siihen leipomokahvilan. Talon myyntihinnasta jäi vielä rahaa 7000 mk, kun Aqvilina ja Juho Kurki ostivat Elisenvaaran nelihuoneisen talon. Talo sijaitsi vastapäätä suojeluskuntataloa. Sitten talo myytiin Honkasalolle, joka perusti taloon kahvilan.

Vuonna 1919 Kurjet ryhtyivät maanviljelijöiksi ja ostivat 21,5 ha:n metsätilan ja raivasivat sinne 13 vuoden aikana 12 ha peltoa sekä myöhemmin rakensi-

Yrjö Kurki vuonna 1943.

vat sinne asuinrakennuksen. Siellä syntyi vielä lapsista nuorimmainen, Reino. Talo myytiin vuonna 1933 Juho Rautiolle ja Kurjen 8-henkinen perhe muutti Markkulan taloon Sorjon asemakylälle.

Kun talvisota syttyi 30.11.1939, vanhimmat pojat Kalervo ja Yrjö joutuivat välittömästi rintamalle ja Aqvilina, Juho sekä nuorimmat lapset Aura ja Reino vanhempien mukana evakkoon Keski-Suomeen. Juho joutui Jämsään ja

Aqvilina ja lapset Keuruulle, jonne myöhemmin saapui myös Juho.

Myöhemmin sodan jälkeen sekä Kalervo että Yrjö rakensivat perheilleen Keuruulle rintamamiestonteille omakotitalot. Olikohan sattumaa, että talot sijaitsevat Kurkilahdentiellä Kurkiniemessä? Myös Reino rakensi Kurkiniemen läheisyyteen talonsa. Siitä ajasta kerron ehkä joskus lisää!

Risto Kurki
kapteeni evp., Tampere

Ensimmäinen koulupäivä

Asetuimme evakkokallamme Ullavalle, Keski-Pohjanmaalle vuonna 1944. Minä ja siskoni Kyllikki aloitimme siellä koulun Haapalan kylän pienessä kansakoulussa, minä yläkoulun kolmannella ja Kyl-

likki toisella luokalla.

Muistan aina sen ensimmäisen koulupäivän. Jännitimme kovasti, sillä kaikki koulukaverit olivat vieraita. Siihen kouluun ei tullut muita evakkolapsia.

Opettaja piti aamulla pu-

heen luokalle: ”Tänä aamuna meillä on luokassa kaksi uutta oppilasta, Terttu ja Kyllikki. He ovat joutuneet jättämään sodan tähden kotinsa, koulunsa ja koulutoverinsa. Nyt päätämme yhdessä olla heille ystävällisiä

ja auttavaisia, niin että he tuntisivat tämän koulun omaksi koulukseksi.” Sen jälkeen laulettiin ”Me Karjalan lapsia laulavia” ja ”Karjalaisten laulu”. En tietystikään muista opettajan puhetta sanasta sanaan,

mutta sen sisältö oli edellä olevan kaltainen.

Kävimme vain syyslukukauden Haapalan koulussa. Isä oli hankkinut meille asunnon Ylistarosta, ja muutimme Ylistaron Hii-pakkalaan. Aloitimme siellä Kylänpään koulussa. Sitä koulua kävimme sitten kolme vuotta. Saimme sielläkin hyviä kavereita.

Ystävyysteni evakkotalon Marttalan tyttären kanssa on kestänyt läpi koko elämäni. Vaikka hän elää Teuvalla asti, tapaamme silti ainakin kerran vuodessa. Minulle on siis jäänyt evakkoajan kouluista ainoastaan hyviä muistoja.

Koulumuistot lehteen

Nyt kun olemme saavuttaneet sen ”muisteluiän”, olisi mukavaa jos tekin, mahdolliset tämän lukijat, lähettäisitte omia koulumuistojanne Kurkijokelaiseen tai minulle. Minä kävin Kurkijoella Räihänvaaran koulua. Tunnistatko itsesi oheisesta kuvasta? Kuva on otettu 1943. Keskellä istuu opettajamme Jussi Hiekkanen. Terveisin

Terttu Järvinen
terttu.jarvinen@luukku.com

Perennojen vaihtopäivä on vuosittainen ja todella suosittu tapahtuma. Vasemmalta Tuula Lehtinen, Maila Sihvonen, Aili Ahokas, Saima Mäki, Rauha Riikonen, Raili Markkula, Pirkko Laine, Saara Häyhä, Senja Seppälä ja Tiuija Vihervirta valitsessa uusia perennoja puutarhoihinsa.

Kauhanojan marttakerho

Kauhanojan martat on vireä 21-jäseninen tänä vuonna 80 vuotta täyttävä marttakerho, joka kokoontuu kaksi kertaa kuukaudessa. Joskus kokoontumisten väliä voi olla kolmekin viikkoa, jos tiedossa on muita tapahtumia tai juhlapyyhiä.

Ikärakenne kerhossamme on juuri sopiva. Sukupolvien erot täydentävät toisiaan. Nuoremmat oppivat vanhemmilta. Joltain taholta tulee uusi asia tai idea, jota sitten yhdessä kehitellään. Marttoihin liittymisen

syynä onkin usein uuden oppimisen halu. Myös ystävien saaminen, sosiaalisten kontaktien luominen sekä uusien harrastusten löytäminen voivat olla jäseneksi liittymisen aikaansaava voima.

Marttojen toiminta perustuu yksittäisten marttojen aktiivisuuteen. Toiminnassa mukana olo on piristävää, ja vuodenaikat värittävät toimintaamme.

Kerhoilloissa tehdään erilaisia, toinen toistaan kauniimpia käsitöitä, lauletaan marttojen omasta lau-

lukirjasta joko hartaita tai iloisia lauluja tai virsikirjasta ajankohtaan sopivia virsiä. Omat pikku arpajaiset ovat kahvinjuonnin ja rupattelun ohessa yksi marttaillan mielisistä hokohohdista.

Yhteistyötä tehdään muiden marttakerhojen ja yhdistysten kanssa. Eräänä keväänä teimme linnuille pönttöjä, joissa monet lintuperheet ovat jo ehtineet asustaa.

Jäseniämme käymme tervehtimässä niin ilon ja onnen kuin surunkin koh-

datassa. Havaintoesityksiä kerhossamme pyritään tekemään ajankohtaan sopivalla aineistolla.

Kauhanojan marttakerhon jäsenistä jokaiselta löytyy avuja, joita hyödynnetään kerhossamme. Ohjaukselta olemme saaneet niin kotitalouden, kodinhoidon, puutarhahoidon, terveydenhoidon, liikunnan, askartelun ja käsitöiden osajilta, tietotekniikkaa unohtamatta. Kukien ja perennojen vaihtoa harrastamme myös.

Teatteri-, kulttuuri- ja kotiseuturetkiä teemme, kun sopivan kohteen joku oivaltaa ja tuo yhteisesti harkittavaksi. Marja-, pyöräily- ja uintiretkiä toteutamme joka kesä. Uutena toimintamuotona Kauhanojan marttakerho on päättänyt lahjoittaa joulujuhlas-

saan kaikille vuoden aikana syntyneille kauhanojalaisille vauvoille sukat.

Marttojen tekeminen on avointa ja yhteistoimintaan kannustavaa, mikä edistää

perheiden hyvinvointia sekä kotitalouden arvostamista. Tervetuloa Kauhanojan marttakerhoon!

Maila Sihvonen

Tuula

JATKOA SIVULTA 1

ran puheenjohtajana vuodesta 1995, ortodoksisukujen tutkijapiirin puheenjohtajana vuosina 1993-1995. Vuodesta 1990 hän on ollut

salmilaisjärjestöjen yhteistyötoimikunnan puheenjohtaja. Hän on osallistunut Karjalalle ominaisen kahden kirkkokunnan suhteiden kehittämiseen ja hän on työllään vaikuttanut Suomessa ja ulkomailla karjalaisuuden ja karjalaisen kulttuurin tunnetuksi tekemiseen ja sen myönteiseen kuvaan.

Lisäksi palkittiin ansiotuneita seurojen toimijoita kultaisin ansiomerkein.

Myös toimintakilpailun parhaat palkittiin.

Mervi Piiipponen
Karjalan Liiton tiedotus- ja kulttuurisihteeri

Kauppateiden maisteri Pro Karelian puheenjohtaja Antero Siljola haastoi Markku Laukkasen puheenjohtajakilvassa. Ensimmäisen kerran Karjalan Liiton 65-vuotisen historian aikana puheenjohtajuudesta jouduttiin äänestämään. Siljola ilmoitti äänestyksen ratkettua, että hän on äitinsä puolelta kurkijokelaista Vaittisen sukua.

Puheenjohtajat saivat vastaanottaa kunniakirjat Karjalan Liiton viime vuoden toimintakilpailun hyvistä tuloksista. Kaarlo Kojon johtama Varsinais-Suomen piiri oli piirien sarjan kolmas, Jouko Hämmäläisen luotsaama Hiutolan pitäjaseura oli puolestaan toinen 201-300-jäsenisten karjalaisseurojen sarjassa.

Anton Talvion muistorahasto

Rahaston jakoperusteet

Anton Talvion muistorahaston tarkoituksena on jakaa vuosittain tai joka toinen vuosi pieniä stipendejä karjalaista syntyperää oleville urheilijanuorille, jotka ovat osoittaneet omaavansa raittiit ja terveet elämäntavat sekä menestyneet urheiluharrastuksissaan kiitettävällä tavalla. Stipendin saajat valitsee rahaston hallitus.

Saajat

Vuonna 2005 stipendin suuruus on 250 euroa. Stipendit julkistettiin Karjalan Liiton liittokokouksessa. Tämän vuoden saajat ovat Niko Jokinen, nyrkkeily, Heini Kivisoja, yleisurheilu, Tommi Nurmi, yleisurheilu, kävely ja Essi Partanen, suunnistus.

Tervetuloa haastamaan ja tapaamaan tuttuja!

Kurkijokelaisten 59. pitäjäjuhlat

heinäkuuisena viikonvaihteena 30.-31.7. Loimaan Hirvikoskella.

Laitathan heti kalenteriisi.

Kauhanojan iloiset marttakerholaiset kesällä 2003 mökkiretkellä.

Martat Kurkijokelaisessa:	
25.2.	Aromäen-Piltolan mko
1.4.	Elisenvaaran mko
27.5.	Kirkonseudun mko
1.7.	Metsämaan mko
2.9.	Raholan mko
23.9.	Rummunsuon mko
4.11.	Yhdistyksen juhlanumero

Leivontakurssit Kauhanojan koululla 27.8.1988.

Seija Pajari, Kurkijoen tyttö

Eräässä Kauhanojan (ent. Mikrilän) marttakerhon illassa tuli kerran kyselyä, mistä kaikkialta olemmekaan Kauhanojalle kotiutuneet. Samassa yhteydessä ilmeni, että nykyisestä jäsenistöstämme vain Pajarin Seija on kotoisin Kurkijoelta. Hän on siis jutun arvoinen martta.

Seija on syntynyt Kurkijoen Haapavaaran kylässä vuonna 1936 Helmi ja Eino Pajarin toisena lapsena. Äiti oli kotoisin Jämsästä ja isä Parikkalasta. Pajarit ostivat vuonna 1931 tilan Kurkijoelta ja muuttivat sinne. Seija sanoo olevansa sisaruksistaan kaikkein karjalaisin. Hän muistaa ensimmäisen evakoon lähdön, vaikka oli tuolloin alle neljävuotias: ”Kaksi sotamiestä tuli tupaan. He sanoivat, että kahden tunnin päästä olisi lähdettävä.”

Pajaritkin palasivat vielä takaisin Kurkijoelle, ja Seija kertoi kahdeksantena syntymäpäivänään istuneensa viiden muun lapsen kanssa sängyllä ja kuunnelleensa ja pelänneensä pommituksen jylinää. Kipeimmät muistot sodan ajalta nostavat kyneleet silmiin vielä tänäkin päivänä.

Helmi-äiti toimi martoissa Haapavaaran marttakerhon puheenjohtajana koko kerhon olemassaolon ajan 1932-1944. Kerho oli perustettu 16.3.1932. Seija luovutti yhdistyksen arkistoon hallussaan olleet Haapavaaran kerhon pöytäkirjat, joissa on mukana myös kerhon perustamispöytäkirja.

”Vanhoja vihkoja ja kirjoja tuli mukaan, kun isä heitti niitä reen pohjalle”,

kertoi Seija. Loimaalla Helmi Pajari toimi Mikrilän marttakerhon sihteerinä vuosina 1952-1957 ja puheenjohtajana vuodet 1958-1962. Kyllä siinä touhussa marttainnostus iski Pajarin tyttöihinkin. Seija on liittynyt Mikrilän marttakerhoon vuonna 1946.

Mikrilän marttakerhossa aloitettiin vuonna 1938 ”pikku martta” -toiminta. Sotien jälkeen vuosina 1949–1950 toimi Kauhanojalla nuorisokerho. Siinä olivat muitten karjalaislasten mukana Pajarin tyttökkin. Toimintaa vetivät Ellen Tiainen ja Ester Markkula. Seija kertoi virkanneensa nenäliinaan reunapitsiä. ”Mutta ei se oikein sujunut, taisin olla huonoin joukosta”, hän jatkoi.

Elämäntyönä luomuviljely

Välillä Seija oli poissa Kauhanojalta, kävi emäntäkoulua ja oli kotiapulaisena muutamia aikoja. ”Yhdessä perheessä oli seitsemän alle kymmenvuotiaasta lasta”, muisteli Seija. Kotitalalleen hän jäi pysyvästi vuonna 1958, kun tuntui, että jonnekin piti jäädä auttamaan isää ja äitiä. Tilalla oli lemmiä, hevosia ja pienkarjaa. Lemmiä Seija hoiti eläke-

”Seija on liittynyt Mikrilän marttakerhoon vuonna 1946.”

ikänsä saakka.

Isän kuoleman jälkeen vuonna 1971 alkoivat Pajarin tilalla puhalttaa uudet tuulet. Pikku hiljaa tila siirtyi luomuviljelyyn, ensin väheni apulannan käyttö. Torjunta-aineiden käyttö loppui kokonaan. Kyläläi-

Jutun arvoinen martta Seija Pajari. Kuva Tuija Vihervirta.

set lienevät touhua siihen aikaan kovastikin ihmetelleet, mutta Seija jatkoi valitsemallaan tiellä. Aihe on edelleen rakas ja mielipiteitä, jopa mielenkuohuja, nostattava. Seijan lehmät eivät kelvanneet EU:lle luomulehmiksi, kun olivat kiinni parressa eikä niillä ollut ympärivuotista ulkoilutarhaa.

Martoissa Seija kävi, kun töiltään ja aikatauluiltaan ehti. Hän kuului kerhon hallitukseenkin, mutta vaatimattomasti hän totesi tuosta ajasta: ”Ei minusta siellä mitään virkaa ollut.” Talkoisiin Seija on myös mahdollisuuksiensa mukaan osallistunut. Hän muisteli ensimmäisissä talukoissaan nuorena tyttönä tosin joutuneensa piiraiden voiteluun: ”Olin kai niin kömpelö piiraantekijä silloin.”

Tärkeää, melkein pärrasta Seijan mielestä jäse-

nyydessä on ollut toisten marttojen tapaaminen ja ajatusten vaihtaminen. Sodan jälkeen hänen mielestään marttailloissa hoidettiin jopa mielenverveyttä, kun ihmiset saivat tavata vanhoja naapureitaan ja yhteys karjalaisena marttayhdistyksenä ja -kerhona säilyi. Osallistuminen yhdessä toisten marttojen kanssa retkille tai kulttuuritapahtumiin ovat rikastuttaneet elämää. Tosin hän toteaa, että viimeisimpinä viljelijävuosina puhti oli loppua eikä marttoihinkaan jaksanut lähteä. Nyt eläkkeellä on aikaa ja taas puhtiakin.

Kauhanojan marttakerhon 75-vuotisjuhlassa Seija Pajaria muistettiin marttojen 50-vuotismarkilla. Häntä myös haastateltiin Kurkijoen Marttayhdistyksen 100-vuotishistoriikkaa varten.

Tuija Vihervirta

Kurkijoen tytöt jyräsivät Hiitolan miehet

Perjantaina 22.4. koontuivat Karjalatalolle pitäjäyhteisöjen edustajat tapaamiseensa, jossa parin alustuksen ja tietopaketin jälkeen keskityttiin luottamusmiespaikkojen jakoon. Pakkoluovutettu Karjala on jaettu yhdeksään alueeseen, jotka saavat kukin yhden tai muutaman paikan Karjalan Liiton liittovaltuustoon.

Paikkajaon perusteet muutettiin Karjalan Liiton liittokokouksessa hyväksytyissä uusituissa säännöissä niin, että pitäjäyhteisöjen henkilöjäsenmäärät ratkaisevat edustajapaikkojen määrän. Kutakin alkavaa 1500 jäsentä kohden alue saa yhden edustajansa liittovaltuustoon. Keski-Karjalan alueeseen kuuluvat Hiitola ja Kurkijoki, jotka saavat valita yhteisen

edustajansa.

Mauri Lankinen Hiitolasta on ollut edellisen kolmivuotiskauden Karjalan Liiton liittovaltuustossa. Hänen varajäsenensä on ollut Maija Inki Kurkijoelta. Karjalatalolla kiersi lauantaia huhu, että Kurkijoen tytöt jyräsivät perjantain tapahtumassa Hiitolan miehet, sillä neuvottelemassa olivat Kurkijoki-Seurasta puheenjohtaja Riitta Sainio, hallituksen jäsen Anna-Maija Nurminen-Lempinen ja jäsen Raija Hjelm ja Hiitolan Pitäjäseurasta varapuheenjohtaja Teuvo Savolainen ja entinen puheenjohtaja Mauri Lankinen sekä puhelimen päässä puheenjohtaja Jouko Hämäläinen.

Yksimielinen päätös oli, että Kurkijoen puolelta tulee seuraavaksi kolmivuot-

tiskaudeksi varsinainen jäsen ja Hiitolasta varajäsen. Anna-Maija Nurminen-Lempinen, joka on myös Kurkijoki-Säätiön hallituksen puheenjohtaja, valittiin liittovaltuuston jäseneksi ja hänelle varamieheksi Teuvo Savolainen. Tämä valinta sai siunauksensa liittokokouksessa lauantaia.

Raija Hjelm

Kurkijoki-Seuran hallituksen jäsen Anna-Maija Nurminen-Lempinen ja Hiitolan Pitäjäseuran varapuheenjohtaja Teuvo Savolainen edustavat pitäjäyhteisöjämme Karjalan Liiton liittovaltuustossa seuraavan kolmivuotiskauden. Kuva otettu Karjalatalolla perjantaina 22.4. sen jälkeen, kun luottamusmiesneuvottelut oli käyty.

Karjalan Liiton puheenjohtaja Markku Laukkanen Karjalan Liiton liittokokouksessa 23.4.2005:

Avointa yhteistyötä ja tulevaisuuteen tähtäävää toimintaa

Olemme kokoontuneet joka kolmas vuosi Karjalatalolla pidettävään Karjalan Liiton liittokokoukseen. Liittokokous päättää tulevan liittokokouksen toiminnalliset päälinjat, päättää taas kerran jäsenmaksuja sääntöuudistuksesta, valitsee luottamusmiehistön ja käsittelee hallituksen valmisteleman Karjala-ohjelman.

Voimme iloita erityisesti siitä, että karjalaisuus ja Liiton toiminta kiinnostavat nuorempia sukupolvia, joissa on tulevien vuosien toiminnan voimavara. Liitto on elävä ja kasvava kansalaisjärjestö, jonka jäsenistö uusiutuu joka vuosi, kun saamme mukaan uusia jäseniä. Jäsenrakenteen uudistustarpeet ovat tulevina aikoina ilmeiset, kuten seurojen piirissä on todettu. Onkin mietittävä huolella, minkälainen jäsen seurarakenteen parhaiten vastaa jäsenkunnan toiminnallisia tarpeita tulevaisuudessa ja mikä on seuramuoto, johon jäsenet haluavat kuulua ja samaistua.

Jäsenmaksujärjestelmän uudistamista on tehty joka liittokokouskausi. Seuraavan askeleen ottamiseen tarvitaankin enemmän rohkeutta, ja toivonkin, että liittokokous voi yhtyä tänään liittohallituksen sille tekemään ehdotukseen. Olennaista on se, että maksavat jäsenet kokevat jäsenmaksun oikeudenmukaiseksi ja järjestelmän selkeäksi ja sellaiseksi, joka kohotelisi jäseniä tasavertaisella tavalla. Maksun suuruuden kautta otamme kantaa oman toimintamme arvoon ja siihen, olemmeko valmiita ylläpitämään sisällöllisesti ja alueellisesti kattavaa toimintaa. Mikään järjestö ei toimi ilman resursseja. Liitto noudattaa talouden pidossa tarkan euron

linjaa menopuolella, joka on voitu kattaa vakiintuneen valtionavun, jäsenmaksujen ja vuokratuottojen avulla.

Toiminnallisesti Liitolla on meneillään toiminnan syventämisen aika. Vuositain Liiton ja sen jäsenorganisaatioiden toimesta järjestettävien tilaisuuksien määrä on valtaisa, mutta samalla tilaisuudet ovat laadullisesti yhä enemmän antavia. Uudet avaukset karjalaisen kulttuurin alueella tehtävässä työssä tuovat jälleen ihmisten tietoisuuteen karelianismin, karjalaisen kulttuurin syväjuuret.

Liitto on julkisilla kannanotoillaan pyrkinyt vaikuttamaan monien kotiseutumatkailuun liittyvien epäkohtien korjaamiseen. Olemme aktiivisesti pitäneet esillä niitä ongelmia, jotka liittyvät mm. kotiseutumatkailijoiden turvakysymyksiin, raja- ja tullimuo-dollisuuksiin, esittäneet Suomenlahden ulkosaarien avaamista matkailulle ja laajemminkin Karjalan alueen matkailun kehittämistä suomalaisten kanssa yhteistyössä. Erityisen lähellä sydäntämme on karjalaisten kirkkomaiden ja muistomerkkien vaaliminen. Aloitteemme pohjalta on vihdoin käynnistynyt työ siviilihautausmaiden saattamisesta valtiosopimuksen piiriin samalla tavoin, kuin sotilashautausmaat ovat.

Puheenjohtaja Markku Laukkanen sai vastaanottaa lukuisia onnitteluja liittokokouksen päättyttyä Karjalatalolla.

Pitkäjänteistä toimintaa

Karjalan Liiton talous on erinomaisen vakaassa kunnossa ja on antanut mahdollisuuden toteuttaa laajalla rintamalla edellä kuvatun kaltaista mittavaa järjestötoimintaa jäsenseurojen kanssa yhteistyössä. Toiminnan painopistettä ei ole syytä siirtää tästä mihinkään. Jos käyttäisimme Liiton työntekijöiden työpanoksen vain Karjalan palautuksen edistämiseen, kuten on vaadittu, toimisimme

vastoin liittokokouksen hyväksymiä linjauksia ja laiminloisimme sen heimoaateen parissa tehtävän kulttuurityön, joka tuo meille uusia sukupolvia mukaan.

Olemme tehneet Liitossa päättyvän kolmivuotiskauden aikana töitä laajalla rintamalla, toteuttaneet satoja tilaisuuksia, johon olemme saaneet mukaan tuhansittain ihmisiä. Kiinnostus Liiton toimintaa kohtaan on ollut kasvussa, olemme onnistuneet herättämään nuorten kiinnostuksen ja olleet toteuttamassa mittavia oh-

jelmia, joilla on Karjalaa esitelty mediassa. Sitten on joitakin, jotka kirjoittavat, että ette ole tehneet mitään.

Olemme valmistelleet liittokokoukselle kattavan Karjala-ohjelman, jossa piirretään kuva siitä kansainvälisestä toimintaympäristöstä, missä Karjalan palautuskysymyksen suhteen nyt olemme. Yhteydenpitoa niin Suomen kuin Venäjän johtoon ja sen edustajiin sekä kansainvälisiin yhteisöihin tulee kansalaisjärjestölle sopivin tavoin jatkaa. Liiton linja perustuu enemmän diplomati-
aan kuin propagandaan, eikä sille ole kukaan esittänyt vielä parempaakaan vaihtoehtoa.

Tällaisella linjalla tulee mielestäni vastakin jatkaa. Liiton toiminnan pitkäjänteisyys ja vakaus on se voimavara, joka pitää sen suomalaisessa yhteiskunnassa arvostettuna, suurena kansalaisjärjestönä, jota kuunnellaan. Liitto ei ole ollut yhden asian liike, eikä selailta siitä pidä tulla. Liiton tulee jatkossakin toimia monialaisesti karjalaisen heimokulttuurin parissa ja säilyttää uskottavuutensa kaikissa tomissaan. Vai haluammeko me hylätä kaikesta sen edellä kuvatun toiminnallisen rikkauden ja keskittyä vai yhteen asiaan?

Liittokokous tekee linjavaltintoja tulevaisuuteen.

Uuteen liittokokoukseen Liitto valmistautuu uuden toiminnanjohtajan ja nuorekkaan, työhönsä vahvasti motivoituneen toimistoväen voimin. Se minkälaisella linjalla Karjalan Liitto jatkaa, on liittokokouksen käsissä yksin, ei kenenkään ulkopuolisten tahojen. Ensin kokous päättää tulevaisuuden visiosta ja linjasta ja sen jälkeen valitsee johdon sitä linjaa toteuttamaan.

On hyvä muistaa että Liiton johtoa, hallitusta ja liittovaltuustoa sitovat toiminnassaan aina edelliset liittokokouspäätökset. Me emme voi heilua tuuliviirin tavoin sen mukaan, mitä muut järjestöt keksivät Liitolta kulloinkin vaatia. Hallitus, liittovaltuusto ja operatiivinen johto ovat työskennelleet koko kauden yksisuunnaisesti ja toteuttaneet edellisen liittokokouksen päätöksiä.

Karjalasta pitää puhua

Karjalan Liitolta on vaadittu äänekkäämpää ja aktiivisempaa toimintaa. On ikään kuin olisi Liitosta kiinni, ettei Karjala ole palautunut. Kovin korkealle Karjalan Liiton toimintamahdollisuudet arvioidaan, kun kyse on sentään maan ulkopoliittisen johdon toimivaltaan kuuluvasta asiasta. Samanaikaisesti venäläisessä keskustelussa Karjalan Liittokin nähdään revanssijärjestönä, joka toiminnallaan haittaa maitemme välisiä suhteita.

Karjalan Liiton ohjelmaan on koko sen 65-vuotisen olemassaolon ajan kuulunut Karjalan palautuksen edistäminen. Liitolta on historia puolellaan, toimimme pitkäjänteisellä ja kestäväällä tavalla.

On myös väitetty, että Karjalan asiasta ei saisi puhua. Suomalainen kansalaisyhteiskunta keskustelee, mistä se haluaa, eikä Karjala-keskustelua ole kukaan pyrkinyt Suomessa hillitsemäänkään. Karjalasta on puhuttu viime aikoina paljonkin, mutta ei siitä ole mitään merkittävää kaikkia kansalaisryhmiä kiinnostavaa aihetta tullut. Karjalan palautuksesta ja sodan jälkeisestä vääryydestä tulee puhua, se on erityisesti meidän karjalaisten velvollisuus, vaikka Venäjän ulkopoliittinen johto sille sormean heristelee.

Mitä tällä keskustelulla on saatu aikaan? Ainakin on saatu asian venäläinen osapuoli ärtyneeksi ja asemoitumaan entistä tiukemmin vastustavan kantansa taakse. Tässä katsannossa haastajat ovat haitanneet Karjalan palautuksesta käytävää asiallista keskustelua ja loitontaneet itse tavoitteen toteutumista.

On valitettavaa, että Karjala-kysymys nähdään suomalaisissa tiedotusvälineissä yksinomaan palautusasi-
ana. Näinhän asia ei suin-

Karjalan palautuksen kannatus tutkittu

Lisäkustannukset ja ulkopoliittiset uhat vähentävät selvästi Karjalan palautuksen kannatusta. Karjalan Liitto selvitti liittokokousta varten suomalaisten mielipiteitä Karjalan palautuksesta ja Liiton ja Suomen ulkopoliittisen johdon roolista palautuksen eteenpäin viemisessä.

Taloustutkimus Oy:n tekemässä tutkimuksessa kysyttiin, pitäisikö viime sodissa luovutetut Karjalan alueet palauttaa Suomelle. Kysyttiin myös, kannattaisiko palautusta, jos se merkitsisi tuntuvia taloudellisia kustannuksia Suomelle ja toisaalta kannattaisivatko vastaajat palautusta, jos se merkitsisi Suomen ja Venäjän suh-

teiden kiristymistä tai jopa sotaa. Kaksi muuta kysymystä koskivat Suomen ulkopoliittisen johdon ja Karjalan Liiton roolia palautuksen puolestapuhujana.

5.- 7.4.2005 välisenä aikana puhelinhaastatteluna tehtyyn tutkimukseen osallistui 1003 henkilöä. Haastateltavat olivat iältään 15–79-vuotiaita. Satunnaisotannalla valitut henkilöt kiintiöitiin ja painotettiin alueittain iän ja sukupuolen mukaan kohderyhmää vastaavaksi. Kokonaistuloksen tilastollinen virhemarginaali on +/- 3 prosenttiyksikköä. Tutkimuksen teki Taloustutkimus Oy. Karjalan Liiton toimeksiannosta.

25 prosenttia kannattaa palautusta

”Kannatatteko sodissa

luovutettujen Karjalan alueiden palautusta Suomelle?” –kysymyksen vastanneista 26 % kannatti palautusta, 57 % ei kannattanut ja 16 % ei osannut sanoa tai ei sanonut kantaansa.

Niille, jotka kannattivat palautusta tai eivät osanneet sanoa, esitettiin jatkokysymys:

”Kannatatteko Karjalan palautusta, jos se merkitsisi tuntuvia taloudellisia kustannuksia Suomelle?” Kysymyksen vastasi myöntävästi 34 %, ei-vastauksia oli 42 %, ja kyseeseen ei vastannut tai ei osannut vastata 24 % vastaajista.

Toisena jatkokysymyksenä esitettiin: ”Kannatatteko Karjalan palautusta, jos se merkitsisi Suomen ja Venäjän suhteiden kiristymistä / jopa sotaa?” Ky-

symykseen ei-vastauksia tuli 83 %, kyllä-vastauksia 5 %. Vastausta ei antanut tai ei osannut sanoa 12 % vastaajista.

Nuorimmat vastaajat palautuksen kannalla

Karjalan Liiton näkövampää roolia palautuksen puolestapuhujana kannatti 28 % ja vastusti 54 % vastaajista. Kantaansa ei ilmaissut tai ei osannut sanoa 19 % haastatelluista.

Kysymykseen, pitäisikö Suomen ulkopoliittisen johdon olla aktiivisempi palautuksen aloitteentekijänä Venäjä-politiikassaan, 65 % vastasi kielteisesti. Aktiivisempaa otetta toivoi 19 % vastaajista, ja kysymykseen vastaamatta jätti tai ei osannut sanoa 16 % vastaajista.

Palautusta kannattavisi-

ta oli naisia 19 % ja miehiä 34 %. Palautuksen vastustajia naisten joukossa oli 61 % ja miehisä 54 %. Eniten palautuksen kannattajia oli nuoris-
sa 15–24-vuotiaissa vastaajissa (34 %). Yli 25-vuotiaista vastaajista 59-63 % vastusti palautusta (tarkempi jakauma: 25-34-v. 63 %, 35-49-v. 59 % ja 50-79-v. 60 %).

Karjalan Liiton näkövampää roolia palautuksen puolestapuhujana kannattivat eniten alle 24-vuotiaat nuoret (46 %) ja alle 34-vuotiaat (33 %). Vanhemmissa ikäryhmissä Liiton rooli nähtiin vähemmän tärkeänä. Myös ulkopoliittisen johdon aktiivisempia toimia halusivat eniten alle 24-vuotiaat (28 %).

kaan ole. Karjalan kysymyksellä on moniulotteinen historiallinen ja kulttuurinen tausta sekä merkittävä kansallinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Karjalan tulisi olla normaali asia osana suomalaista yhteiskuntakeskustelua niin mediassa kuin maamme ulkopoliittisen johdon agendalla. Suomen kannalta ei ole yhdentekevää, miten eurooppalaisesti suurimman elintasokuilun takana Karjalassa eletään ja miten alue sosiaalisesti, taloudellisesti ja poliittisesti kehittyy.

Miksi olen ehdokkaana?

Olin viime kesänä tullut mielessäni tulokseen, että olen valmis jättämään Karjalan Liiton puheenjohtajan tehtävät seuraajalleni. 10 vuotta on pitkä aika, Liiton pitää uudistua ja ennen muuta nuorentua. Mutta talven aikana kävi selväksi, että minun on puolustettava Liiton linjaa, ei sisäistä, vaan ulkoista haastajaa vastaan. Kun puheenjohtajana joutuu usein aika yksin vastaanottamaan julkisuudessa esiintyvän kritiikin, on hyvä muistaa, että se kohdistuu koko joukkoon, niihin, jotka ovat linjaukset tehneet ja niitä toteuttavat. Karjalan Liitto ei todellakaan ole yhden miehen show.

Katsoin, että tilanteessa, jossa koko Karjalan Liiton johto on yksituumaisesti toteuttanut liittokokouksen linjauksia, velvollisuuteni on asettaa tehty työ liittokokouksen arvioitavaksi. Olen sitonut Liiton toimintalinjan puheenjohtajuuteeni. Ei ole mitään mieltä käydä vimmaista henkilökeskustelua, ellei se ole sidottu myös Liiton linjaan ja sen toteuttamiseen. Jos liittokokous haluaa jatkaa maltillisella nykylinjalla, olen käytettävissä puheenjohtajana vielä seuraavalle kaudelle. Mikäli linjaa halutaan reivata uuteen asentoon, pitää valita myös uudet tekijät sen toteuttamiseen.

Minun johtotähteni vaikeassa Karjala-kysymyksessä on ollut se, että Liitto säilyttää uskottavan, maltillisen ja asian tuntevan roolinsa keskustelussa ja vaikuttamisessa. Liiton ei pidä toimia ääriiliikkeen tavoin, jolloin sen toimintatila ja arvostus suomalaisessa yhteiskunnassa kaventuisi. Liittoa on yli kuusi vuosikymmentä johdettu siten, että siitä ei ole tullut poliittista ääriiliikettä, vaan osa rakentavaa suomalaista kansalaistoimintaa, joka on pitänyt Karjalan ja karjalaisuuden vahvana ja elävänä suomalaisessa elämänmuodossa.

Venäjällä ei ole Karjala-kysymystä

Minulla on ollut tilaisuus tavata viime vuonna useamman kerran Venäjän poliittisen johdon edustajia, kollegoitani kansanedustajia sekä suurlähetystön

edustajia sekä monen muun maan korkeaa johtoa. Viesti on selvä. Venäjällä ei ole Karjala-kysymystä, josta keskustella. Vaikka meillä karjalaisilla se on sydämissämme, ei tällä hetkellä ole ns. toista osapuolta, kenen kanssa keskustella. Ilman Venäjää Karjalan palautusasiassa ei voida edetä, vaikka jotain muutakin on väitetty.

Karjala-asiassa äänekäimmin esiintyvät antavat palautuksen suhteen vääriä toiveita ja katteettomia lupauksia. On luotu kuva, että kun asiassa Liitto ja Suomen ulkopoliittinen johto lähtevät kovien vaatimusten tielle, syntyy tulosta. Ei synny. Syntyy ristiriitoja, suhteiden heikkenemistä ja asian lopullinen lukkiutuminen. Haluammeko me todella rakentaa ristiriitoja ja vastakohtaisuuksia Suomen ja Venäjän välille? Tänään täällä on vastattava tähän kysymykseen.

Meidän täytyy kyetä osoittamaan, että meillä kahdella, Suomella ja Venäjällä, on yhteinen intressi Karjalassa. Ei ole yhdentekevää, miten korkeimman sosiaalisen kuilun kahta puolta olevat alueet kehittyvät. Siksi me esitämme maan hallitukselle Karjala-ohjelman laatimista, jossa määriteltäisiin Suomen hallituksen tavoitteet luovutetun Karjalan suhteen. Tehdään työtä sen eteen, että syntyy edellytykset neuvottelujen aloittamiseksi eikä haeta pelkästään konfliktia ja toimita niin, että neuvottelupöytään ei löydy kumppania. Asiamme täytyy herättää myönteistä kiinnostusta eikä - kuten nyt - pelkästään vastustusta.

Politiikkaa pitää tehdä ajassa. Nyt Karjala-asiassa tarvitaan avointa yhteistyötä, konkreettisia ehdotuksia ja tulevaisuuteen tähtäävää toimintaa eikä revanssienkistä retoriikkaa, jolle ei ole minkäänlaista kaikupohjaa.

Asiassa tarvitaan erityisen herkkää diplomatiaa ja uskoa siihen, että jonakin päivänä tulevaisuudessa Venäjän lähentyessä edelleen länttä se on valmis arvioimaan toisen maailmansodan rauhansopimuksiin liittyviä alueluovutuksia uudelleen. Vaikka toistaiseksi ei ole olemassa mitään merkkejä siitä, että Venäjä olisi suostumassa aluepalautuksiin mitään osin, meillä on syytä odottaa ja olettaa, että virallinenkin Venäjä on valmis tunnustamaan ja kunnioittamaan omien uhraustensa rinnalla myös muiden kokemia vääryyksiä ja menetyksiä.

Monet maat ovat tehneet perusteellista kansakunnan omaa tilitystä menneisyyteensä ja erityisesti II maailmansodan vaiheisiin ja ratkaisuihin. Niin meidän suomalaistenkin tulee tehdä. Sieltä löytyy perusteet karjalaisten oikeutetulle unelmalle, että karjalaisten kokemaa vääryys voidaan joskus korjata.

Kansallinen veteraanipäivä kunnioittaa sotiemme veteraaneja

Kansallista veteraanipäivää vietettiin keskiviikkona 27.4. eri puolilla Suomea. Valtakunnallinen pääjuhla pidettiin Torniossa. Tilaisuudessa olivat mukana muun muassa Tasaval- lan presidentti Tarja Halonen ja arkkipiispa Jukka Paarma.

Pääjuhlan yhteydessä pidettiin Tammenlehvän Perinneliiton tilaisuus, jossa veteraaniperinnettä siirrettiin nuoremmille ikäpolville. Putaan koululla järjestetyssä allekirjoitustilaisuudessa perinteen luovuttajina olivat valtakunnallisten veteraaniliittojen edustajat

ja vastaanottajina Tammenlehvän Perinneliiton, valtiovallan, molempien kansankirkkojen, kuntasektorin, puolustusvoimien ja nuorison edustajat. Luterilaisen kirkon puolesta perinteen vastaanotti arkkipiispa Jukka Paarma. Ortodoksisen kirkon edustajana oli Joensuun piispa Arseni. Perinneasiakirjan varsinainen luovutus tapahtui pääjuhlassa veteraanin puheenvuoron yhteydessä. Tammenlehvän Perinneliitolla tulee olemaan jatkossa keskeinen rooli veteraaniperinteen ylläpitämisessä.

Kamarineuvos Kari Rahiala lähetti Kurkijokelaiselle kuvat kahdesta tina-astiasta. Toinen kuvan esine on lautanen, johon on kaiverrettu teksti ”26.8.1934 Muis-toksi Kurkijokelaisilta”. Toinen on malja, jossa on kauniisti kaiverretut nimikirjaimet ”AL”.

Haluaisimme tietää, kuka on AL, joka on 26.8.1934 saanut vastaanottaa kurkijokelaisilta tällaisen arvokkaan lahjan. Kiinnostaisi tietää myös, keitä lahjoittajat ovat olleet ja tietenkin, mikä on ollut lahjoituksen syy. Onko kysymyksessä esimerkiksi syntymäpäivä? Tiedot voi toimittaa Kurkijokelaisen toimutukseen tai suoraan Kari Rahialalle.

Aika on puhua

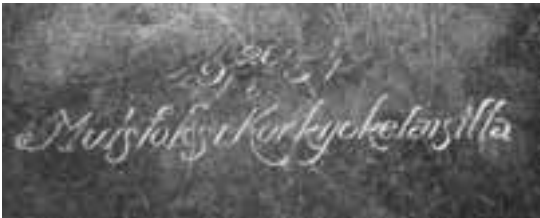
Evakkolapset järjestivät iltapäivätapahtuman ”Aika on puhua” täällä Lohjalla 12.3. Tapahtuma oli talvisodan päättymisen 65-vuotispäivän aattona. Sitä ei kuitenkaan tilaisuudessa muistettu mainita.

Ohjelma oli laadittu laveammalle pohjalle. Se käsitteli omien evakkomais- tojen lisäksi muun muassa Somaliasta tänne muutta- neitten pakolaisten tunte- muksia. Samoin kuultiin Inkeristä Viron kautta saapu- neitten kokemuksia ja hei- dän sopeutumisestaan Suo- meen.

Ikäihmisten yliopisto- laisten (kuulun itsekin hei- hin) ja evakkolasten ryhmä kokoontui ”leirinuotiolle” kuuntelemaan intiaanivan- huksen puhetta valkoiselle miehelle. Puhe oli pitkä ja kaunissisältöinen. (Puhe löytyy myös netistä..) Ai- heena oli Maitten myymi- nen valkoiselle miehelle ja

Kamarineuvos kaipaa tietoja

jaan ovat vallanneet koko Suomen, ne maistuvat lähes kaikille. Oma lisäykseni tuohon asiaan on, että oikeastaan tunnettuja on vain kaksi laatua, riisi- ja peruanpiiras. Karjalassa tehtiin paljon useampia laatuja. Oli sultsinat, vatruskat, lanttupiiraat lihalla tai ilman, porkkanapiiraat puolukoilla tai ilman, tsupukkaat ja syväkkokoset. Tietenkin myös marjapiiraat. Karjalankielellä pitää siis sanoa piiras, ei piirakka.

Ohjelman teema ja otsiko eli Aika on puhua sai minussa aikaan jotenkin ristiriitaisen tunteen. Minulle ei koskaan ole tullut mieleenkään, että tästä evakkoaiheesta olisi jollakin ihmisellä vaikea puhua. Miksi ihmeessä?

Omalta osaltani en ole kokenut asiaa vaikeaksi. Puhetta tulee solkenaan, kun vain joku jaksaa kuunnella. Sitten kun kyllästyvät, otan kynän käteeni ja kirjoitan ja taas ovat evakot matkalla!

Toteutan psykologien

sis- sa. Paikallisessa suunnitelussa on muutenkin hyödynnetty nuorisojärjestöjä ja -valtuustoja.

Kansallista veteraanipäivää vietetään tänä vuonna 19. kertaa. Valtioneuvosto nimesi huhtikuun 27. päivän Kansalliseksi veteraanipäiväksi ja yleiseksi liputuspäiväksi vuonna 1986. Ensimmäistä veteraanipäivää vietettiin vuonna 1987. Tänä vuonna sotien päätty- misestä on kulunut 60 vuot- ta, mikä antoi päivälle oman erityispiirteensä. Tä- mänvuotisena teemana oli “Kiitos veteraanit - meille kallis on maa”.

neuvoja: kipeistä asioista pitää puhua ja kirjoittaa. Se on terapiaa.

Kyseisessä iltapäiväta- pahtumassa oli mukana myös kalevalainen vuoro- lauluperinne. Opettaja Iina Armila kanteleineen vetäisi koko porukan mukaan lau- lamaan. Ja vielä tosi tehok- kaasti. Jos hän olisi ollut opettajana minun kouluai- kanani, ei Kalevala olisi maistunut lainkaan pakko- pullalta.

Kanteleet helisivät tilai- suudessa muutenkin. Nuoret neitoset Heli ja Nelly näyttivät, miten perinteet jatkuvat. Ei meillä vanhem- milla ole hädänpäivää, tule- vaisuus on hyvissä käsissä.. Tilaisuuden juontajan Eila Jantusen vanhemmat ovat kotoisin Kurkijoen Metsi- kosta.

Kotisivut, joita kannat- taä käydä katsomassa, löy- dät osoitteesta: http//personal.inet.fi/yhdistys/ evakkolapset

Onerva

Aili Nevanperä muistelee

Osa
2

Aili Nevanperä s. Turunen asuu nykyään Ilmajoella, mutta on viettänyt lapsuudenkesiään ja joitakin talvilomiaankin mummolassa Kurkijoen Rummusuolla. Hän on kirjoittanut noilta ajoilta muistikuviaan ylös ja lähettänyt ne Kurkijokelaiseen, joka julkaisee ne meidän kaikkien iloksi ja luettavaksi.

Ennen vanhaan oli tapana nukkua kesäisin aittarakennuksissa. Niin mummolassakin. Nukuin yhdessä aitassa mummon ja Irjan kanssa. Ennen Nukkumatin saapumista me luimme iltarukouksen, mutta usein mummo lauloikin.

Tuntuu siltä, että Rummusuolla ollessani paistoi aina aurinko. Mutta yksi päivä ja vielä yökin poikkesi muista. Yöllä yltyi kova ukkosenilma. Heräsin kuitenkin toisetkin kauheaan jyrinään. Ainakin minä menin rapuille sitä ”ilotulitusta” katsomaan, vaikka pelkäsinkin hirveästi. Pelkoti sen kuin vain koveni katsoessani Pajun suuntaan. Siellä löivät tulenlieskat kohti taivasta. Eikä siinä muu auttanut kuin mennä peiton alle piiloon. Seuraavana päivänä meille kerrottiin, että salama oli iskenyt ruiskuhilaaseen, joka oli palanut poroläjäksi.

Mummon kanssa reissussa

Kerran saimme mummon kanssa kahdestaan lähteä kirkkoon. Meille laitettiin eväät mukaan. Kirkossa oli paljon väkeä. Tuntui hyvin juhlalliselta, kun urut soivat niin kauniisti, ja ihmiset lauloivat voimakkaasti. Silloin ei nukkunut. Liekö saarna kestänyt kauan, taikka se ei minua kiinnostanut. Minä nukahdin enkä tiedä, kuinka kauan mahdoin nukkua. Sitäkään en muista, pitkö mummon herättää minut.

Toisen matkan teimme Huutomäelle Soikkeliin. Hyvin hauskalta tuntui aina hevoskyydyssä olo. Nyt oli matka paljon pidempi kuin kirkkomatkalla. Mutta ei se vainut pitkältä tuntua, kun linnut lauloivat, aurinko paistoi ja kärryt keinahtelivat puolelta toiselle. Kavioiden kopse ja vieläpä hevosen hiruhtelutkin tuntui mukavalta. Johan siinä oli sitä tunnelmaa. Luulenpa, ettei sellaista pitempää mat-

kaa ollutkaan, etteikö mummo olisi myös jotain laulanut.

Perille päästyämme oli minulle taas paljon uutta näkemistä ja ihmettelemistä. Talon oli hyvin suuri, ja siinä oli paljon huoneita. Itsekseni taisin ajatella, että siellä meidän lisäksi oli muitakin vieraita. Kuulin myöhemmin, että suurimmaksi osaksi kaikki olivat talon omaa väkeä. Unohtumaton ja ihana se matka kaikin puolin oli ja on jäänyt mieleeni niin kirkkaana.

Harvemmin olin mummolassa talvisin. Mutta eräänä talvena heillä ollessani lähdimme mummon mukana Artturi Hämäläisen mökille. Mökki sijaitsi Hoiskalassa mäenrinteessä, Eemil-enon metsässä. Matka tehtiin hiihtäen. En muista koskaan tehneeni niin vaikeaa matkaa, kuin se oli. Varsinkin mäenrinnettä noustessamme sukset eivät tahtoneet pysyä jaloissa kiinni. Kun sukset upposivat syvälle pehmeään lumeen, niin ne irtosivat jaloista, ja sitten seisoi paksussa lumihangessa. Irtoamisen syynähän olivat ne sen aikaiset ”suksisteet”.

Artturi-sedän mökissä oli paljon katseltavaa. Hän oli sisustanut sen omalla tyyllillään.

Uuninpankolla

Mummolan tuvan peräseinällä oli seinäkello. Kellon valkoisen numerotaulun alta riippuivat vitjat ja niihin kiinnitetyt painot. Heikki-ukko oli meillä kylässä ollessaan sanonut: ”Eiköhän meidän olisi lähettävä kotiin Rummusuolle, kun ne kiiratkun on vetämättä?” Eihän kello käynyt, jos ei kiirakkeja vedetty. Kun kodissani oli toisen mallinen kello, niin minusta tämä ”kiirakello” oli jotenkin mukavampi.

Suuren leivinuunin päällä oli sellainen tila, johon

voi mennä levolle. Joskus talvella kiipesin sinne. Tuskinpa se lepäileminen oli pääasia. Nimittäin siellä pidettiin kaupasta ostettua puista laatikkoa, joka sisälsi palasokeria. Se ei ollut pieni, nyt ajattelisin sen olleen ainakin viisikiloisen. Jopa oli ”makea” lepoetki.

Tuvan uunia - suurta leivinuunia lämmitettiin melkein joka päivä, niinpä pankolla oli aina suloisen lämmintä, kesällä taas liiankin kuuma. Uunissahan valmistettiin siihen aikaan monenlaisia ruokia.

Milloin Anni-mummo mieleeni palaa, niin ensimmäisenä ”näen” hänet hellan äärellä ruuan keitossa taikka leivontapuuhissa. Siihen aikaan oli tapana ruokailla monta kertaa päivässä, joten aterioiden valmistaminen vei suuren osan emäntien ajasta.

Tuvasta oli ovi pieneen huoneeseen, jossa sijaitsi separaattori. Sillä erotettiin rasva maidosta. Katselin ovelta, kun mummo pyöritti konetta. Toinen ”kone” oli kirnu, jolla kerma kirnuttiin voiksi.

Koitti aika, jolloin mummo sairastui ja hänen oli jätettävä työnsä toisten tehtäviksi. Kyllä kai näitä mummon tekemiä töitä teki Helena-tätikin jo mummon terveenä ollessa, mutta minun mieleeni on jäänyt mummo niissä puuhissa.

Mummo oli minulle hyvin läheinen ja rakas. Hän ymmärsi meitä lapsia ja oli suvaitseväinen. Hän oli iloinen ja välitön. Kaipasin häntä kauan aikaa hänen kuolemansa jälkeen.

Mäenlaskun riemuja

Veripäässä oli vierasta työvoimaa. Ikävää, etten muista heidän nimiään. Yhtä työmiestä voisin kutsua vaikkapa Pekoksi. Kerran taas talvella mummolassa ollessamme eräänä päivänä lähdettiin mäenlaskuun. Talon välittömässä läheisyydessä olivat vilje-

Veripäät ja Turuset yhteiskuvassa.

lysmaat. Pellot olivat mäenrinnettä. Rinne oli aika pitkä eikä kovin loivakaan. Niinpä reki vietiin mäenrinteen reunalle.

Lapset laitettiin rekeen, ja ”Pekko” tyrkkäsi reen vauhtiin hypäten itse sen jälkeen kyytiin. Meillä lapsilla oli ilo ylimmillään reen kiitäessä kovaa vauhtia alas mäenrinnettä. Ylöspäin nouseminen ei ollutkaan enää niin mukavaa, koitimme auttaa Pekkoa reen vetämisessä mäenpäälle.

Erään kerran muistan olleeni Pääsiäisen aikoihin heillä kylässä. Tehtiin paju-noksista virpomavitsoja. Ne koristeltiin kauniilla papereilla. Palmusunnuntaina lähdimme Lukan tättä, setää ja Anna-serkkua virpomaan. Pääsiäisenä menimme sitten niitä ”palkkoja” noutamaan. Monenlaista saimme mukaamme. Karamelleja oli ainakin, mutta mieleeni on jäänyt sellaiset pienet vaaleanpunaiset rinkelit.

Muissakin kyläpaikoissa

Muistoissani lähden kylästä pitkin kulkemaan kohti Ihojärven kylää. Laskeudun mäenrinnettä alas ja toista ylös. Pian siinä edessäni onkin minulle tärkeä kyläpaikka. Siinä talossa isännöi Heikki-ukkonni veli Pekka Veripää vaimonsa Ingridin kanssa. Heillä oli

kolme lasta: Albert, Tyyne ja Arvi. Talon nuoreksi isännäksi tuli Albert, Tyyne oli Albert Pajun emäntä, ja Arvi olikin jo opinteillä. Albertin ja hänen vaimonsa lapset olivat Eevi, Eila, Elsi ja Pekka Veripää. Eevi (nykyään Nevala) on heistä vanhin, hän onkin minun ikäiseni.

Albert Veripään kotona oli urkuharmonia. Eevi on hyvin musikaalinen. Niinpä hän minun siellä ollessani soitti urkuharmonia ja usein lauloimmekin. Katselin vieressä ja ihailin tavattomasti. Ajattelin: ”Voi, kunpa meilläkin olisi tuollainen soittopeli ja oppisin sillä soittamaan.”

Samassa kamarissa oli myös keinutuoli. Keinutuolin alla oli toisetkin jalakset, joidenka päällä se keino keinui. En ollut sellaista keinua ennen nähnyt, ja siinä oli hauska keinahdella.

Eräitä kertoja pyysin Eeviä opettamaan minulle tuota ihanaa soittamisen taitoa. Enpä tainnut muuta oppia kuin Kissanpolkan. Vieläkin sen osaan soittaa. Sitä soittaessani tulee aina Eevi mieleeni. Kaipa meillä oli muitakin touhuja, mutta tämä soittaminen mielestäni oli kaikista tärkein.

Kerran tuli mieleeni heidän puutarhassaan olleet karviaismarjapensaat. Tiesin niiden marjojen olevan

tosi ihanan makuisia. Meinin Ingrid-tädin luo pyytämään, voisinko mennä niitä marjoja syömään. Tati sanoi: ”Mäne nyt hyväne aika.” Ja niin menimme Eevin kanssa herkuttelemaan.

Erilaisia ammatteja

Kyllä kai näissä sukulaistaloissamme vanhat emännät tekivät muutakin kuin ruokaa ja leipoivat. Mutta jostakin kumman syystä täällä Veripäässäkin (myöhemmin nimi muutettiin Aitsaareksi) oli Ingrid-täti mielestäni aina samoja töitä tekemässä, joko hellan ääressä taikka leipomassa.

Siihen maailman aikaan kävivät taloissa ompelijat ja suutarit valmistamassa talonväelle vaatteita ja jalkineita. Kerrankin Veripäällä käydessäni heillä oli suutari tekemässä kenkiä. Kuulin naputusta viereisestä huoneesta. Uteliaisuuteni heräsi, ja vähän arastellen menin huoneeseen sisälle.

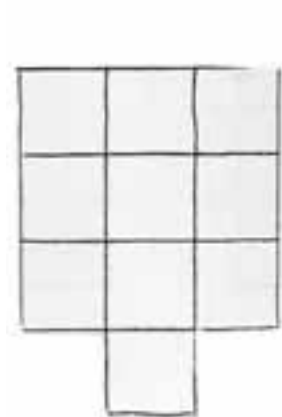
Jonkin aikaa katselin ja ihmettelin sitä jalkineitten valmistamista. Olihan se ihmettely luonnollistakin, en hän sitäkään työntekoa ollut ennen nähnyt, kuten en monta muutakaan työtä mitä siellä Rummunsuon matkoillani tulini näkemään. Minä luulin, että se setä oli siellä heillä aina olemassa. Perästä päin olen kuullut, että hän oli vain silloin ja vain sen ajan, kuin talon senkertaiset työt vaativat.

Suutarin nimi oli Juho Uimonen. Katsoessani erään kerran Suonotkolle päin huomasin, että kylätien varrella oli miehiä. Minua alkoi kiinnostaa, että mitähän siellä oikein tehtiin. Ei siinä muu auttanut, kuin että oli lähettävä katsomaan. Siinä oli jokin kone ja vierellä paljon puita patkittyinä. Ajattelin, että mitähän noilla lastuilla maitettaisiin tehdä. Eräs sedistä sanoi minulle, että niistä tehtiin kattopäreitä.

Muistat sie viel... Ruudunhyppäys

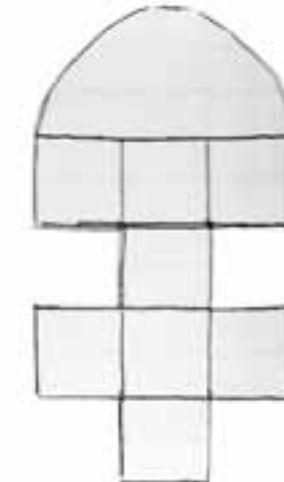
Keväisin heti, kun lumet alkoivat sulaa ja maahan – pihaan tai tielle – ilmestyi sopivia pälvipaikkoja, alkoi ruudunhyppäys. Tikulla piirrettiin maahan ruudukko. Ainakin meillä oli kaksi erimallista ruutupeliä. Näissäkin peleissä oli tarkat säännöt tai ainakin niiden muunnokset.

Eräänä keväänä palmusunnuntaina olin mummon kanssa Hiitolassa kyläreisulla. Silloin me tytöt oisimme niin kovin mielellämme hypänneet ruutua. Aikaihminen vain pilasivat sillä kertaa tuon meitä niin

kovasti kiinnostaneen leikin.

Meille tultiin komennettiin, ettemme saisi kenkiämme topoliksi pieksää.

Se johtui tietenkin siitä, että silloin elettiin aikaa, jolloin

kengät olivat ”kiven alla”. Uusia ei saanut mistään. Paljain jaloinkaan ei millään tarjennut, sitäkin kokeiltiin, mutta taas meitä oltiin komentamassa: ”Kenkät paikalla jalkaa, työhä saatte kuolematauvin.”

Niinhän sillä kertaa meitä kiinnostava ruudunhyppäys jäi vähänlaiseksi. Tehtiinpä kuitenkin sillä samalla reissulla mielestäni elämäni kauneimmat virpovit-sat.

Kyllähän tuota ruutupeliä ehdittiin pelata vielä monina vuosina jälkeenkin päin. Aina vain mieleen jää tietenkin se karvain kokemus.

Terttu Ketola

Äidille

*Lapsi avuton pieni
kehossa nukkuu
unta keväisten unelmien.
Pian koivikkohaassa taas
kähköset kukkuu,
on kevät, sä tunnet jos sen.*

*On toukokuun toinen
sumuntai,
nyt juhla on äitienpäivän.
On vuodet vierineet
siitä jo pois,
kun ennen tuon hämyisen
häivän.*

*Kuka hellyyttä, toiveita
antanut ois'
elon tielleni parhaiten,
kuin äitini rakkahin*

*sittenkin vois'
läpi maailman myrskyisten.*

*Nyt polkuja monia
kulkenut olen,
olen päivän ja kuutamon.
Jäi itämään neuvot tuon
sydämen jalon,
ne helminä seuranneet
matkalla on.*

*Oi äiti mä tahtoisin
Sinua kiittää
ja anteeksi pyytää nyt
juhlana tään.
Mä rintaasi haluan
kukkasen liittää
ja katsella taivasta ylistäin.*

*Aili Hellin Kurri
Kokoelmasta Runojen
kattohaikara, toim. Liisa-
Maria Hakala 1994*

Rautaista latua Salpausselälle

Rautahepo ja hevosenkenkä kuuluvat suomen kielen miehiseen sanastoon. Miehinen on tämä tarinakin, vaikka kertoo keskenkasvuisten matkasta keskelle hiihtourheilun suurtaaputmaa. Outo voisi kuvitella kääntöpöydän kuuluvan keittiöön, naisten maailmaan, mutta toisin on.

Salpausselän kisavuosi 1948 on aluillaan. Kaksi opikoulua käyvää miehenraakilettä suunnittelee läh-teväsä helmikuun lopulla Salpausselän kisojen ihmisvilinään, siihen mylläkkään, jota urheiluselostajat ovat kuvaillleet radiolähetyksis-sä. Pojat aloittavat kumpi-kin tahoillaan matkaa kos-kevat talousarvioneuvotte-lut rahanvartijoiden kanssa ja saavat aikaan myönteiset budjettipäätökset. He ovat rautatieliäisten poikia, joten VR:n vapaaliput Kymistä Lahteen ja takaisin ovat olleet talousarvion tulopuolel-la vauhdittamassa päätök-siä.

Veikolla ei ole lämmintä päällystakkia, joten isä lai-naa hänelle polviin ulottu-van ulsterin matkan ajaksi. Sillä tulee olemaan erikoi-nen kohtalo, joten on syytä kuvata vaatetta vähän laa-jemmin. Hihat ovat hiukan liian pitkät, mutta haittaa-kos tuo nyt mitään. Sarka-kankaan lanka on niin kar-heaa, että kudonnan hienoi-set sahanteräkuviot miltei pistelevät. Väriltään ”ulsa” on kuin hiirakon loimi, vaalean harmaa. Aina huolehti-vainen äiti neuvoa vetä-mään lapasten suut hihan-suiden päälle: näin estettäi-siin kylmettyminen ja liian pitkien hihojen herättämä kiusallinen huomio.

Veikko ja Ossi lähtevät siis lämpimiksi pyntättyinä kisamatkalle seuraamaan toisen kilpailupäivän tapahtumia. Tiedossa on, että olympiavoittajat Benjamin Vanninen ja Heikki Hasu osallistuvat kilpaan, joten jännättävää tulee riittämään. Sota on loppunut vasta kol-misen vuotta aiemmin, jo-ten maassa eletään tiukkaa säännöstelyn aikaa. Niinpä

poikien syötävät eväät eivät ole kovin kummoiset: ruis-leivän siivuja voilla ohuelti siveltyinä on kyllä riittä-miin, ja kisamontun vaiheil-ta voi kuulemma ostaa her-nekeittoa.

Poikien henkiset eväät ovatkin mittavammat: niihin kuuluu huikaiseva ennako-odotus idoli-en näkemisestä ihan elävinä ja kuuluisien radiomastojen kummastelu. Viimeksi mai-nitut kun ovat tulleet tutuik-si koulusta ja sanomalehdis-tä ja toisaalta radiovastaan-ottimen himmeästi valais-tusta etulevystä Hilversu-min, Motalan ja monen muun ihmeellisen nimen joukosta.

Rautatieliäisten pojilta on-nistuu junanvaihto Kouvo-lassa vaivatta, ja jo tunnin päästä piirtyvät radiomastot kirkasta taivasta vasten. Niitä silmätessä vaunujono kiertyy tiukasti oikealle, ja kohta veturikolossi hönkäi-lee helpottuneesti Salpaus-selän asemalla. Sillä asemal-la, joka oli vastauksena tuo-hon aikaan keksittyyn tieto-kilpailukysymykseen: ”Mil-lä asemalla junat pysähtyvät vain kahtena päivänä vuo-dessä?”

Sankareita ja ihailijoita

Toinen kisapäivä 29. hel-mikuuta 1948 sujuu niin, kuin tuloluettelot meille

kertovat. Viidenkympin hiihto, nykyään jo poissa kilpailuohjelmasta, on Van-nisen veljesten kaksoisvoi-ton juhlaa. Voittaja Benja-min ”Beni” Vanninen edus-taa Ounasvaaran Hiihtoseu-raa, Pekka hopeapokaalei-neen Mäntän Urheilijoita. Benjamin ei oikein viihty-nyt ladulla, hänen aikansa oli vain 3 tuntia 24 minuut-tia, kun taas velimies viih-tyi Salpausselän hiihtomai-semissa viitisen minuuttia kauemmin.

Beniä heitetään ilmaan Hevosenkeigän laitamalla, ja kymiläispojat näkevät hekin tuon ihaillun sankarin yleisömeren ylitse, parin-kymmenen metrin päässä, välähdyksittäin: näkyy, ei näy, näkyy... Siinähän se alussa mainittu hevosen-kenkä jo vilahtikin. Niin kutsuttiin hiihtomäen alla sijainnutta aitausta, joka ke-hysti hyppääjien loppu-liukualuetta.

Benjamin Vannisen juhlinta vaimenee vähi-erin. Mutta tuossa väki-joukon keskellä on vielä muutama innokas: neljä vauraan tuntuista isäntä-miestä lyhyissä lammastur-keissaan, karvahatuissaan ja kääntövarsilapikkaissaan painuu kyykkyksilleen lumi-selle tantereelle, yleisöltä näkymättömiin. Jo kuuluu korkin kirskena, ja vaakuna-viinapullo tekee kiertomat-

kan. Neljään suuhun se kur-kistaa ja lorauttaa annoksen hauskuuden jatketta, var-maankin voittajan tervey-deksi. Vain lähimmät kans-saihmiset huomaavat pul-lonkierrätyksen, hämmästy-neet Veikko ja Ossi niiden joukossa. Tapausta voi ku-vata näinkin: esivallan pelko on häveliäisyyden alku.

Pojille on tullut jossain vaiheessa kova nälkä. Niin-pä pitää etsiä joku loitommas, ruokailukojujen piiriin her-nesoppajonoon. Nuorukai-set syövät seisaaltaan rok-kansa eväslapien säestyk-sellä ja siirtyvät sitten seu-raamaan yhdistetyn mäen-laskua. Heikki Hasu Mylly-kosken Kilpa-Veikoista voittaa odotetusti, toiseksi ponkaisee Martti Huhtala Ounasvaaran Hiihtoseuras-ta. Kymiläispojat hakeutu-vat vähitellen junanvau-nuun ja pääsevät aloitta-maan kotimatkan.

Rautahepo on valjastettu

”Millä asemalla junat pysähtyvät vain kaksi kertaa vuodessa?”

oikein päin vetämään vau-nujonoa. Junan kaartaessa Tallinpassin varikon oh-i Ossi, veturinkuljettajan poika, osoittaa veturitallille päin ja virkkaa: ”Kato, tuol-la on venki.” ”Mikä kum-man venki?” ihmettelee kumppani. ”No kääntöpöy-

tä sitten, se on sama kuin venki. Sillä saa käännetyk-si veturin nokan paluusuun-taan”, vastaa Ossi. Siinä selvisi, mikä yhteys tuolla merkillisellä sanalla on muinaisiin Salpausselän ki-soihin.

Palattuaan kouluympy-röihin Kotkaan Veikko teki ällistyttävän havainnon Merimieskirkon sanoma-lehtilukusalissa. Lahtelai-nen paikallinen sanomalehti julkaisi toisen kilpailu-päivän tapahtumista selos-tukset, niin viidenkympin hiihdosta kuin yhdistetystä hiihdosta ja mäenlaskusta sekä muista lajeista. Ylä-osaan oli sijoitettu vierek-käin kaksi henkilökuvaa, toinen Benjamin Vannisen ja toinen erään norjalaisen. Teksti kuvien alla kertoi seuraavaa: ”Suuren urheilu-juhlan kaksi voittajaa. Vas-semmalla kultamitalimies Heikki Hasu, joka voitti yh-distetyn myös Salpausseläl-lä. Oikealla l u i s t e l u n (harvennus kirjoittajan) maailmanmestaruuden voittaja, norjalainen Odd Lundberg seppelöitynä kil-pailun jälkeen.” Mainitta-koon, että lahtelaisurheili-joiden panos kisoissa oli melko vaatimaton... Lehti osoitti kotikylärankautta, vähemmän urheilumieltä.

Jälkinäytös

Päästyään kisakaupun-gista onnellisesti kotiin Veikko kantoi isältä laina-tun sarkatakin vintille or-teen riippumaan. Siellä se vietti pimeät kuukaudet hil-jaiseloa, kunnes äiti toi sen ulos tuulettumaan ennen pukupussiin laittamista. Silloin huomattiin, että joku Salpausselän kisavieraista oli tungoksessa kaatanut hernekeittolautasensa sisäl-lön sarkaiseen päällystakin selkämukseen. Siihen se oli kuivunut isoksi, vihertä-väksi komeetaksi pyrstö alaspäin. Että sellaiset ter-veiset tulivat Salpausseläl-tä Kymiin!

Veikko joutui harjaa-maan takinselän vaaleat, vi-hertävät hituset pihamaalle kuin mitkäkin hernekeiton siemenet. Takki meni pesuun ja tuumiskeli varmaan mennessään, että ”rokka-reissu, mutta tulipahan teh-dyksi”.

Veikko Siira

Pikku purtavaa

Viime nume-ron (15.4.2005) Pikku purtavaa -palstan henkilöt olivat 1. Onni Valkeapää (kanttori), 2. Heimo Kortesiemi (pastori), 3. Arvi Kujala (kirkko-herra), 4. Heikki Miettinen (kanttori), 5. Martti Heliövaara (kappalai-nen), 6. Heikki Miikku-lainen (kanttori).

Nyt onkin viimeinen hetki saada lehtemme palstoille näistä henki-löistä viimeiset muistiku-vat talteen, ennen kuin muistajat menevät maan-poveen. Monella on var-masti vaikka vain vähäi-sempikin kosketus ko. henkilöihin. Älkää vähä-telkö vähäisimpiäkään muistikuvianne, vaan kertokaa meille muille-kin, missä kyseisen ihmi-sen näitte, mitä hän sanoi tai teki, mitä ajattelitte jälkeen päin tai kuulitte vanhempanne hänestä kertovan.

Pikku purtavaa –sar-jan on lehdellemme laati-nut Teuvo Ahokas.

Mies meni lääkärintar-kastukseen, ja lääkäri kirjoitti hänelle reseptin epäselvällä lääkärin käsi-alallaan. Potilas pani reseptin taskuunsa, mutta unohti viedä sen apteek-kiin. Kahden vuoden ajan hän näytti sitä joka aamu junailijalle muka rauta-teiden vapaalippuna. Kaksi kertaa hän pääsi sillä elokuviin, kerran pallo-otteluun ja kerran sinfoniakonserttiin. Töis-sä hän sai palkankorotuk-sen näyttämällä sitä joh-tajan kirjoittamana lap-puna. Eräänä päivänä hän hukkasi sen. Hänen tyttärensä löysi sen, soitti sen pianolla ja voitti sillä opiskelustipendin konser-vatorioon.

Terve vappu!

Armas vappu kevätimpi, taas talven menneen saavuit meille vierahaksi niinkuin aina ennen.

Saavuit kaunis kaipaeltu poistain talven kirttä. Seurassasi pienet linnut laulaa riemuvirttä.

Juokset kukat kulmillasi armastellen meitä, siksi kaunis kunniakses soitan säveleitä.

Laulan laulun toivehitten heityn helmahasi suloisimman kevätuoksun tunnen rinnassani.

Näin taas nuorta nukkaa uumas vihannoivan. Näin tulta toivehitten silmäs salamoivan.

Autuasna nautin hetken suurta armastusta. Ihastelen otsallasi onnen kangastusta.

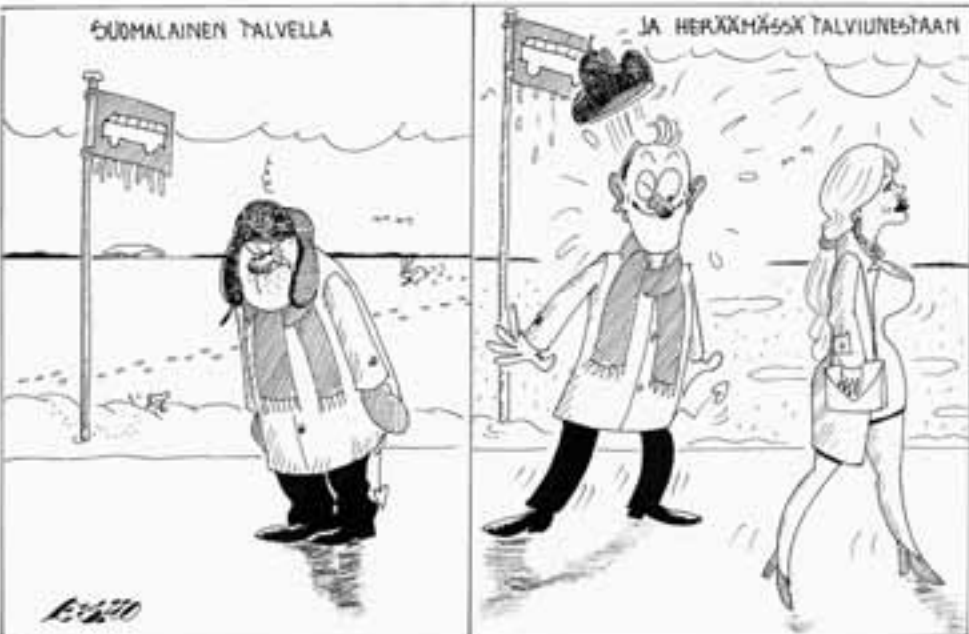
Suonissas soliseepi kevätvetten soitto. Hymyilyssä kasvoillasi kaunis huomenkoitto.

Unelmoitsen hurmassasi uuden ajan unta. Sielun silmäin eessä väikkyy valon valtakunta.

Sikstus Oksa
Kokoelmasta Runoja

Eskon puumerkki

Valtakunnallinen orvokkipäivä 4.5.2005

Pirteä orvokki avaa kiihkeän kesäkukkakauden

Kun kevät kääntyy toukokuulle, suomalaiset viljelytävät puutarhahoidosta. Tutkimusten mukaan vähintään kaksi kolmesta suomalaisesta on innokas puutarhaharrastaja. Ja kun kyseessä on rakas harrastus, ei rahaakaan säästellä. Vuonna 2004 suomalaiset käyttivät rahaa kotipuutarhahankintoihin yli 400 miljoonaa euroa. Rahankäyttö on vuosikymmenessä lähes kaksinkertaistunut.

- Kesä kukat ovat kaikkien suosituimpia ostoksia pihalla, puutarhaan ja parvekkeelle. Kesäkukkaa hankkii

kaksi kotia kolmesta, kun esimerkiksi ruusuja ostaa keskimäärin vain joka kymmenes koti. Ja kesäkukkaa riittää: tänä keväänä niitä viljellään suomalaisilla kauppapuutarhoilla yli 45 miljoonaa, kertoo hortonomi Elina Raukko Kauppapuutarhaliitosta.

Orvokki on yhä vahvemmin selvästi suosituin kesäkukka. Niitä tullaan ostamaan toukokuussa yli 12 miljoonaa, mikä on neljännes kaikista kesäkukista. Suosio on helppo ymmärtää. Orvokkia pidetään kevään tuojana, sillä se on aina en-

simmäinen ulos istutettava kesäkukka. Orvokki ei hädänsä kevätoiden muuttaman asteen pakkasiakaan, joten se on myös hyvin turvallinen valinta ruukkuihin tai parvekelaatikoihin. Orvokkeja voi mainiosti istuttaa myös kukkapenkkiin tai puutarhaan suoraan maahan. Parhaimmillaan ne ovat isoina värikkäinä ryhminä.

Orvokin värivalikoimat ovat hyvin laajat, sillä lajikkeita on satoja. Suosituimpia värejä ovat keltaisen, sinisen, valkoisen sekä mustan yhdistelmät. Myös punaiset ja oranssit lajikkeet ovat no-

**LOIMAAN VIALAN
KONDITORIA-KAHVIO**
Kauppalankatu 2, puh. 763 2001
Avoinna: Ma - pe 8.30-17

Erikoishammasteknikko

EHT-
liiton
jäsen

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä
palvelua

LOIMAAN KIVI
PUHELIN (02) 760 511

**MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA**

**LOIMAAN
MUSIIKKI**

Puh. 7622 950,
Oikokatu 3
Avoinna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE

Juhani Lankinen Ky

Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760

(Kaupungintalosta vastapäästä)

**ONKS
TIETOO
VASTAUKSET**

1. Edvin Laineen
2. Yrjö Leino
3. Outsider eli Aarne Haapakoski
4. Saksalainen sukelusvene (matkustajia hukui 1906)
5. Martti Lutherin
6. australialainen villikoira
7. Väinö Myllyrinne (252 cm)
8. noin 6 miljardia
9. Juha "Watt" Vainion
10. Heikki Haarma

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäästä Loimaan
Aluesairaala

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

**Asianajotoimisto
HEIKKI RANTANEN**

Varatuomari
Julkinen kaupanhavvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

**Asianajotoimisto
JARI HEIKMAN OY**

Asianajaja,
varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
oik.yo Tiina Tähtinen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Kurkijokelainen

Toimituksen UUSI osoite:

Koulukuja 7, 32200 LOIMAA

Puh./fax (02) 762 2551

Tarjoukset voimassa: perjantai – lauantai 29.-30.4.2005

**Vallatonta Vappua
- edullisesti!**

**Popsi
Iso Viitonen**
900 g (2,21 kg)

1.99
pkt

**Forssan
Perunasalaatti**
1 kg

2.49
rasia

Taffel Chips Megapussit
275-350 g (5,69-7,24 kg)

**Estrella
Jättipussit**
300 g (6,63 kg)

1.99
ps

**Coca Cola,
Sprite ja
Fanta**
1,5 l 2-pack

2.99
sis.
pantit

**Järvikylän
RUUKKU-
SALAATTI**

0.89
kpl

**HYVÄN PALVELUN LOIMARISTA
SAAT MONIPUOLISET TUOTTEET
JA PALVELUT VAPUN VIETTOON**
Tervetuloa!

LOIMAN

Alko
762 2062

nonstop parturi
040-765 7028

**Naisellista muotia
Loimarasta**
762 2848

**Kahvila
Milla**
762 4432

**LOP-
Kultapiste**
763 2150

**Alinutakuuselle
naiselle ja lapselle**
Olga
762 1413

**Ritvan
ja Olin
Eines-
keittiö**
763 68520

**Järvi-Suomen
Naudan Pihvifilee**
n. 1 kg

14.95
kg

**HK Porsaan marinoitu
ulkofileepihvi**
10 kpl/rasia

7.99
kg

**Golden Cap
Siiderit**
0,5 l (3,60 l)
Sisältö 9,00 + Pantit 1,00

10.00
5 pl

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

**Ruokakauppa
Sinun makuusi**

SPAR

Loimaan kotiseutumuseolle valtionavustusta

Loimaa-Seura ry / Loimaan kotiseutumuseo on niiden 116 kotiseutumuseon joukossa, jotka saivat harkinnanvaraista valtionavustusta tänä vuonna. Valtion tulo- ja menoarvioon oli otettu kaiken kaikkiaan 521 000 euroa harkinnanvaraista museoavustusta, jotka on nyt jaettu. Loimaan kotiseutumuseo sai 2400 euroa kokoelmiensa luettelointiin. Myös forssalainen Lounais-Hämeen luonnonsuojeluyhdistys ry / Forssan Luonnonhistoriallinen Museo sai kokoelmiensa luettelointiin ja hoitoon avustusta yhteensä 2 600 euroa.

Valtionosuuden ulkopuolella oleville museoille, joista suurin osa on juuri kotiseutumuseoita, myönnettiin 301 000 euron avustukset. Kaiken kaikkiaan

tätä avustusta sai 116 museota. Poikkeuksellisen suuri osuus tänä vuonna eli 47 % myönnettiin museokennusten korjauksiin. Museoiden kokoelmien luettelointiin, hoitoon, järjestämiseen ja varastointiin myönnettiin 37 % avustussummasta. Perusnäyttelyiden uusimiseen ja laajentamiseen osoitettiin hieman yli 11 % rahoista.

Määrärahasta 220 000 euroa myönnettiin ammattilisten museoiden innovatiivisiin hankkeisiin. Tuetujen hankkeiden tavoitteena on ensisijaisesti museoiden saavutettavuuden kehittäminen, monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen ja nuorten ja lasten saattaminen kulttuuri- ja luonnonperinnön piiriin. Tätä avustusta sai 26 museota.